

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DESTEK EĞİTİM
ODALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ

Raziye FİLİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN

Konya - 2019

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Raziye FİLİK
	Numarası	138302031009
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

03/07/2019

Raziye FİLİK

R. Filik

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Raziye FİLİK
	Numarası	138302031009
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi” başlıklı bu çalışma 03/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Hamdi PEPE	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. İsa KORKMAZ	

TEŞEKKÜR

Araştırmamın her aşamasında destek ve yardımlarını esirgemeyen, büyük bir özveriyle yanımda olan, tecrübelerinden faydalandığım değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN'a çok teşekkür ederim. Kıymetli hocam Doç. Dr. Beyhan Nazlı KOÇBEKER EID ve tez jüri üyelerim olan sevgili üniversite hocalarıma katkılarından dolayı bütün içtenliğimle teşekkür ederim.

Aldığım her kararda yanımda olan, bu yaşa kadar her durumda beni maddi ve manevi destekleyen anneme ve babama, hem manevi olarak hem de çevirileriyle bana destek olan abim Mustafa FİLİK'e sonsuz teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Araştırmanın belli bölümlerinde yardımcım olan ve beni destekleyen Abdurrahman GÜRBÜZ abime, araştırmanın görüşme ve bulgular kısmında yardımlarını eksik etmeyen arkadaşlarıma ve gönüllü olup araştırmaya katkıda bulunan katılımcı meslektaşlarıma çok teşekkür ederim.

Raziye FİLİK

Konya, 2019

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Öğrencinin	Adı Soyadı	Raziye FİLİK
	Numarası	138302031009
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi

ÖZET

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitim aldığı destek eğitim odalarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada Ağrı ili Patnos ilçesinde yer alan destek eğitim odalarında görevli 20 sınıf öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu 4 adet kişisel bilgileri içeren ve 12 adet destek eğitim odasına yönelik açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Görüşmeler sonunda elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu destek eğitim odalarında verilen eğitim ile öğrencinin akademik ve sosyal anlamda gelişim gösterdiklerini, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin destek eğitim odasına karşı tutumlarının genellikle olumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin çoğu destek eğitim odalarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz olduğuna ve bu odalarda materyal eksikliğinin bulunduğu dikkat çekmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcı öğretmenler destek eğitim odalarında öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak materyallerin bulunması ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için sadece bu amaçla

kullanılmak üzere ayrı bir destek eğitim odasının oluşturulması gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra öğretmenler bu eğitimin sürelerinin yeterli olmadığını ve ders sürelerinin artırılması gerektiğini, verilen eğitimin başarılı ve kalıcı olabilmesi için aile ile iş birliğinin süreçte olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcı öğretmenler destek eğitim odalarında eğitim veren öğretmenlerin daha fazla bilgiye ihtiyaçları olduğu ve bunun için de hizmet içi eğitimlerin verilmesinin faydalı olacağı gibi önerilerde de bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, özel eğitim, destek eğitim odası, sınıf öğretmeni

		T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü			
Öğrencinin	Adı Soyadı	Raziye FİLİK			
	Numarası	138302031009			
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim			
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi			
	Programı	Tezli Yüksek Lisans			
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN			
	Tezin Adı	Determination of Primary School Teachers' Views About Resource Room			

ABSTRACT

Case study pattern, one of the qualitative research patterns, was used for this research that aimed to determine the views of primary school teachers about resource rooms in which inclusive students received education. Semi-structured interviews were made with 20 primary school teachers who worked in resource rooms in the province of Patnos in Ağrı. The interview form consisted of open-ended questions, 4 of them intended for personal questions and 12 of them intended for resource room.

Data acquired after the interviews were analyzed descriptively. The great majority of the teachers who participated in the interview stated that the students showed progress in academic and social fields with the education given in resource room and that students' and their parents' attitudes to resource rooms were generally positive. Most of the participating teachers drew attention to the fact that resource rooms were deficient in meeting the needs of the students and the fact that there was a lack of material in these rooms.

According to the findings acquired after research, the participating teachers suggested that there had to be the material that would meet the needs of

the students in resource rooms and that there had to be another separate resource room for the students who needed special training. In addition, the teachers stated that the training time was not adequate and there should be an increase in training time and stated that cooperation with the family should be during the process in order to be successful and permanent training. Furthermore, the participating teachers proposed that the teachers who gave education in resource rooms needed more knowledge and therefore in-service training would be beneficial to them.

Keywords: Inclusion, special education, resource room, primary school teacher

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
TEZ KABUL FORMU.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.2.1. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Tanımlar.....	5
BÖLÜM 2.....	6
İLGİLİ ALAN YAZIN VE ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Özel Eğitim.....	6
2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları.....	6
2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri.....	7
2.2. Kaynaştırma Eğitimi	7
2.2.1. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları	8
2.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri	9
2.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Faydaları	12
2.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.....	13
2.4. Destek Eğitim Hizmetleri	14
2.4.1. Okul Dışında Verilen Destek Hizmetler	15
2.4.1.1. Evde ve Hastanede Eğitim Hizmeti	15
2.4.1.2. Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezleri	15
2.4.1.3. Bilim Ve Sanat Merkezleri	16
2.4.2. Okul İçinde Verilen Destek Hizmetler	17

2.4.2.1.	Destek Eğitim Odası (Kaynak Oda).....	17
2.4.2.2.	Özel Eğitim Danışmanlığı.....	18
2.4.2.3.	Sınıf İçi Yardım.....	20
2.4.2.4.	Gezici Öğretmen Uygulaması.....	21
2.5.	Destek Eğitim Odası Uygulamaları.....	22
2.5.1.	Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrenciler.....	23
2.5.2.	Destek Eğitim Odasında Çalışan ve Çalışacak Öğretmenler.....	24
2.5.3.	Destek Eğitim Oda Ortamı.....	24
2.5.4.	Destek Eğitim Odasının İşleyişi.....	25
2.5.5.	Destek Eğitim Oda Uygulamalarının Denetimi.....	26
2.5.6.	Destek Eğitim Odası Uygulamalarında Aile İşbirliği.....	28
2.5.7.	Destek Hizmet Odası Öğretim Materyalleri.....	29
2.6.	Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme ve Tanınması.....	31
2.7.	İlgili Araştırmalar.....	33
BÖLÜM 3.....		38
YÖNTEM.....		38
3.1.	Araştırma Modeli.....	38
3.2.	Çalışma Grubu.....	38
3.3.	Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri.....	39
3.4.	Araştırmacının Rolü.....	40
3.5.	Verilerin Toplanması.....	40
3.6.	Verilerin Analizi.....	42
BÖLÜM 4.....		44
BULGULAR VE YORUMLAR.....		44
4.1.	Araştırmanın Problemlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44
BÖLÜM 5.....		63
TARTIŞMA VE SONUÇ.....		63
5.1.	Tartışma.....	63
5.1.1.	Destek Eğitim Odalarının Öğrenciye Sağladığı Faydalar.....	63
5.1.2.	Destek Eğitim Odalarının Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Uygunluğu.....	64

5.1.3. Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Bu Odaya Karşı Tutumları	65
5.1.4. Destek Eğitim Odalarında Eğitim Alan Öğrencilerin Velilerinin Bu Duruma Bakış Açıları.....	66
5.1.5. Destek Eğitim Odalarındaki Eğitimin Kalitesini Artırmak İçin Öneriler	67
5.2. Sonuç	68
5.3. Öneriler.....	70
KAYNAKÇA.....	73
EKLER	80
Ek:1. Görüşme Formu.....	80
Ek: 2. Araştırma İzin Belgesi	83
ÖZGEÇMİŞ	86

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları	39
Tablo 2: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	39
Tablo 3: Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları.....	40
Tablo 4: Destek Eğitim Odası Hakkında Katılımcı Öğretmenlerin Ne Ölçüde Bilgi Sahibi Olduklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri	44
Tablo 5: Destek Eğitim Odasında Çalışmanın Katılımcı Öğretmenlere Sağladığı Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri	45
Tablo 6: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Sosyal Ve Eğitsel Anlamda Nasıl Bir Gelişim Gösterdiğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	46
Tablo 7: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Bu Odaya Karşı Tutumlarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri	48
Tablo 8: Okulun Şartları Düşünüldüğünde Destek Eğitim Odalarının Çocukların İhtiyaçlarını Ne Ölçüde Karşılıdığına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	49
Tablo 9: Destek Eğitim Alan Öğrenci Velilerinin Bu Duruma Bakış Açıklarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	51
Tablo 10: Destek Eğitim Alan Öğrenci Velilerinin Sürece Katkısına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	52
Tablo 11: Destek Eğitim Odasındaki Eğitimin Kalitesini Arttırmak İçin Önerilere İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri	54
Tablo 12: Lisans Eğitiminin, Destek Eğitim Konusundaki Yeterliliğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	56
Tablo 13: Özel Gereksinimli Öğrencilerin Tanılama Sürecinin Güvenilirliği Konusundaki Düşüncelerine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri	57
Tablo 14: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Devamsızlık Durumlarının Bu Eğitim Sürecini Nasıl Etkilediğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri.....	59

Tablo 15: Kaynaştırma Öğrencileri Arasından Destek Eğitim Odasına Alınan Öğrencilerin Diğer Akranları Tarafından Nasıl Algılandıklarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri	60

KISALTMALAR

ÖEHY : Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM 1

Bu bölümde; araştırmanın konusu, araştırmanın amacı ve önemi, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler ve tanımlar yer almaktadır.

GİRİŞ

Destek eğitim odası; yetersizliği olan çocuğun ihtiyaç duyduğu ek öğretim, fizyoterapi, dil ve konuşma gibi destek ve yardımcı hizmetleri, akranlarından ayrı bir şekilde, okul içindeki kaynak odada aldığı eğitim ortamı olarak bilinen düzenlemedir (Özyürek, 2009). Destek eğitim odasındaki eğitimin planlanma esnasında katılımcılara uygun bireysel amaçların belirlenmesi, amaçlara uygun eğitim programı hazırlanması, danışmanlıkların geliştirilmesi, öğrenci durumunun düzenli bir şekilde incelenmesi ve sonuçların ölçülmesine dikkat edilmelidir (Black ve Morris, 1974).

Destekleyici kaynak odası programlarında genel eğitim öğretmenleri ve kaynak odası öğretmenleri, öğrencinin bireyselleştirilmiş öğretimini tasarlamak ve öğrencinin kaynak odasında öğrendiklerini genel eğitim sınıfına aktarması için iş birliği içinde çalışır (Idol, 2006). Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasında verilen eğitimin başarıya ulaşabilmesi için, odada gerçekleştirilen eğitimin sınıftakiyle örtüşmesine veya sınıf ortamında eğitimle alakalı öğrencinin eksiklerini tespit edip bunları telafi edecek şekilde ayarlanmasına, değişik eğitim yöntemlerinin süreçte kullanılmasına, öğrencilere dil ile eğitsel beceriler açısından destekleyici değişik faaliyetler barındıran öğretimler yapılmasına özen gösterilmelidir (Mcnamara, 1986; aktaran: Stinson ve Kluwin, 2003).

Okul ve kurumlarda, kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen engeli bulunmayan öğrencilerle beraber eğitimlerini sürdüren özel gereksinimli öğrenci ile üstün yeteneği olan öğrencilere yönelik özel araç ve gereçler ile öğretim materyalleri kullanılarak öğrencinin özel eğitimini desteklemek için destek eğitim odaları açılmaktadır (MEB, 2006).

Özel eğitim hizmeti tek öğrenciyle veya birkaç kişilik grupla özel eğitim veren öğretmen ile sürdürülür. Destek eğitimde bir öğretmenin bir hafta içinde eğitim vereceği öğrenci mevcudu 20'den fazla olmamalıdır. Özel eğitim veren öğretmen

yakın yetersizliğe sahip öğrencilerle grupça ya da tek olarak çalışabilir, fakat grupça yapılacaksa öğrenci mevcudunun 5'i aşmaması gerekmektedir (Tiegerman-Farber ve Radziewicz,1998; aktaran: Batu ve Topsakal, 2003).

Destek eğitim programı öğrencilerin ihtiyaçlarına dayanmaktadır. Kaynak odaları yetenek veya beceriye göre değişebilmektedir. Bazen özel gereksinimli öğrenciler beceri merkezli programlardan okuma yazma eğitimi alırken bazıları yetenek merkezli olarak algısal ve motor yeteneklerle ilgili eğitim alırlar. Her iki kaynak odasında da öğrencilerin var olan performansını artırmak için uğraşılmalı, özel gereksinimli öğrenciler için bireyselleştirilmiş günlük eğitimleri ve değerlendirmeleri sunulmalıdır (Jenkins ve Mayhall, 1973). Destek eğitim veren öğretmenler, öğrencilerin eğitime olan isteklerini artırma amacıyla farklı yollar bulmalı ve bu konuda yeni fikirler üretebilmelidir. Destek eğitim alan öğrencilerin kişisel gereksinimlerine yönelik bireysel bir eğitim uygulamalı, değişik kademedeki eğitim materyallerinin farkında olmalı, bu materyalleri öğrencinin durumuna uyacak hale getirilebilmeli, yetersiz kaldığı durumlarda öğretmen de faaliyet ve materyal tasarlayabilmeli, değişik yöntem ve araç-gereç kullanılmalıdır. (Inman, 1986; aktaran: Glomb and Morgan, 1991).

1.1. Problem Durumu

Kişilerin gelişimlerinde meydana gelen farklılaşmalar bu kişilerin temel haklarından olan eğitimi almaları için engel teşkil etmemektedir. Bu kişilerin eğitim uygulamaları ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve kişilerin yaşamlarını kendilerinin devam ettirebilmesine olanak sağlayacak biçimde ayarlanması gereklidir. Özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin yetersizliklerini giderecek şekilde eğitim ortamlarının düzenlenmesinde farklılık olmaktadır (Ataman, 2009). Özel gereksinimi bulunan öğrencilerin eğitimlerini öncelikli olarak yetersizliği bulunmayan akranları ile beraber aynı kurumlarda kaynaştırma uygulamalarıyla devam ettirilmesi gerekliliği vurgulanır (MEB, 2018). İşte bu kaynaştırma eğitim uygulaması ÖEHY'de (MEB, 2006) de belirtildiği gibi özel gereksinimli öğrencilerin eğitim hedeflerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeyi amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen özel

gereksinimli öğrencilerin bu hedefleri gerçekleştirebilmeleri için farklı eğitim hizmetleriyle de desteklenmesi gerekmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

İlkokulda kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin destek eğitim odalarında eğitim almalarına ilişkin destek eğitim odalarında görev alan sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

1.2.1. Alt Problemler

1. Destek eğitim odalarının öğrencinin gelişimine katkısı var mıdır?
2. Destek eğitim odaları özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere uygun olarak tasarlanmış mıdır?
3. Destek eğitim odalarında eğitime katılan öğrencilerin bu odaya karşı tutumları nasıldır?
4. Destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin velilerinin bu duruma bakış açıları nelerdir?
5. Destek eğitim odalarındaki eğitimin kalitesini artırmak için neler yapılabilir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Günümüzde özel eğitime gereksinim duyan öğrencinin tıbbi ve eğitimsel değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan gereksinimleri doğrultusunda, bireye ve bireyden sorumlu kişilere verilen eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin tümü, destek eğitim hizmeti kapsamında yer alır (Batu ve Kırcaali İftar, 2005).

“Destek Eğitim Odası, kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamdır” (MEB, 2006).

Bu çalışma ile destek eğitim odalarının öğrenciye ne gibi katkısı olduğunu ortaya çıkarmak, eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin bu konuda yeterli bilgi sahibi olup olmadığını öğrenmek, destek eğitim alan öğrencinin bu odaya karşı tutumunu ortaya koymak, destek eğitim alan öğrenci velilerinin çocuklarının bu odada eğitim almalarına ilişkin bakış açılarını tespit etmek ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik verilen bu eğitimin kalitesini artırmak için neler yapılabileceğini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada Ağrı ili Patnos ilçesindeki devlet okullarında görev yapan ve destek eğitim odalarında görevli sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları hakkındaki görüşleri ele alınacaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Destek eğitim odalarının öğrencinin gelişimine katkısı var mıdır?, Destek eğitim odaları özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için uygun olarak tasarlanmış mıdır?, Destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin ve velilerinin bu duruma bakış açıları nelerdir?, Destek eğitim odalarındaki eğitimin kalitesini artırmak için neler yapılabilir? vb. sorular bu araştırmaya konu edilen hususlardır. Çalışmada, Ağrı İlinin Patnos ilçesindeki ilkokullarda destek eğitim odalarında görevli sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları hakkındaki görüşleri belirlenmiştir.

Günümüzde ülkemizde destek eğitim odalarına verilen önem artmıştır ve uygulama alanı yaygınlaşmıştır. Destek eğitim odaları özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için oldukça önemli bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin de temel eğitim açısından oldukça önemli bir yeri olması sebebiyle sınıf öğretmenleri destek eğitim veren öğretmenler arasında ayrıca önem arz etmektedir. Destek eğitim alan özel gereksinimli öğrencilerin daha çok temel eğitim aldığı düşünüldüğünden sınıf öğretmenlerinin bu konuda görüşlerinin alınması son derece önemlidir. Yapılan literatür çalışmasında doğu illerinde destek eğitim odalarında görevli sınıf öğretmenlerinin, destek eğitim odaları ile ilgili görüşleri hakkında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın bu alandaki eksikliği tamamlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca destek eğitimin mevcut durumu hakkında bilgi edinmek ve uygulamada ilgililere ışık tutması anlamında önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Tanımlar

Bireysel Eğitim: Bireysel eğitim; destek eğitime gereksinim duyan öğrencilerin gelişimleri ve kişisel yeterliliklerinin dikkate alınmasıyla hazırlanmış destek eğitim programlarına yönelik düzenlenen ve birebir uygulanması gerekli olan eğitim olarak tanımlanabilir (Erden ve Akman, 2004).

Özel Eğitim Destek Hizmetleri: Destek eğitim gereksinimli bireylerin ihtiyaç duyduğu temel yaşam becerilerini artırma, eğitsel eksikliklerini gidermeye yönelik, başarısını artıracak düzenlemelerle ÖEHY'nin 4/h maddesinde destek eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin, değerlendirilmesi ve tanınması ile belirlenmiş eğitsel ihtiyaçlarına yönelik öğrenciye, ailesine, öğretmenlerine ve okuldaki personellere araç gereç, uzman personeli, eğitim, danışmanlık hizmeti sağlanması şeklinde açıklanır (MEB, 2006).

Destek Eğitim Odası: Destek Eğitim Odası, “Okul ve kurumlarda, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sunulan eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmaları amacıyla özel araç gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak oluşturulmuş eğitim ortamlarıdır” (MEB, 2006).

BÖLÜM 2

İLGİLİ ALAN YAZIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Özel Eğitim

ÖEHY’de yer alan tanıma göre özel eğitim, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin sosyal ve eğitsel ihtiyaçlarını gidermek amacıyla bu konuda yetiştirilen öğretmen, geliştirilen öğretim programları ve yöntemleriyle özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin kişisel becerilerine yönelik, gelişimlerine uygun yerlerde yürütülen eğitimidir (MEB, 2006).

Eripek, (2005) özel eğitimin tanımını şu şekilde yapmıştır: Özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin başkalarına ihtiyaç duymadan hayatlarını devam ettirmelerini sağlamayı amaçlayan kişiye özel planlanan, düzenli bir şekilde uygulanan, özenle değerlendirilmesi yapılan eğitim hizmetlerinin tamamıdır. Özel eğitim yalnızca özel ihtiyacı olan bireylerin yetersizliğine uygun ortamda eğitim alması değil onların ihtiyaçlarını karşılayacak en uygun, onları en az kısıtlayan yerlerde eğitim alması olarak ifade edilebilir (Çavkaytar, 2005).

Ataman (2003)’a göre ise özel eğitim, özel gereksinimi olan bireylere yönelik, üstün özelliklere sahip öğrencilerin kapasitelerini artırmayı sağlayan, yetersizlikleri olan öğrencilerin bu yetersizliğinin bir engel haline gelmesini önleyen, yetersizliği bulunan öğrenciyi kendi ihtiyaçlarını karşılayabilir duruma getiren toplumla kaynaşmasını ve yardım almadan yaşayan kişiler olmalarını sağlayacak becerilerin sağlandığı eğitim sürecidir.

2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk Millî Eğitimi’nin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim gereksinimi olan bireylerin; toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler içinde olan, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetişmelerini, toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini hedefler. Aynı zamanda uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; ilgi ve yeterlilikleri, eğitim ihtiyaçları ve

yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve yaşama hazırlanmalarını amaçlamaktadır (MEB, 2006).

Normal sınıfta eğitim alan öğrencilerden önemli farklılık gösteren öğrenciler özel eğitime tabi tutulur. Öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına yönelik oluşturulan planla yürütülen bu eğitimde amaç, bireyin başkasının yardımını olmadan kendi kişisel gereksinimlerini karşılayabilmesini sağlamaktır (Kırcaali-İftar, 1998).

2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri

Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilere;

- a. Bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması,
- b. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin yeterlilik, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden faydalandırılması,
- c. Özel eğitime erken dönemde başlanması,
- ç. Özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel ortamlarından mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini içine alacak şekilde planlanıp yürütülmesi,
- d. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi,
- e. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması,
- f. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması,
- g. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması,
- ğ. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması esastır (MEB, 2018).

2.2. Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitim uygulamaları özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencileri, tam veya yarı zamanlı olacak şekilde yetersizliği bulunmayan akranlarıyla normal sınıflarda eğitime alma şeklinde belirtilir (Gürgür, 2008). Kaynaştırma, özel ihtiyaçları

olan çocukların en az kısıtlandığı eğitim ortamına yani normal sınıfa yerleştirilmesidir (Brantlinger, 1997). Lindsay'e (2007) göre bu eğitim uygulaması özel gereksinimli bireylerin eğitsel imkanlarının artmasını sağlayacak bir eğitim planıdır. Kaynaştırma, özel ihtiyaçları olan ve özel ihtiyaçları olmayan çocukları düzenli sınıflarda birleştiren bir eğitim programıdır. Kaynaştırma özel gereksinimli çocuklar için olumlu ve normalleştirilmiş bir eğitim ortamı sağlamayı hedefler. Kaynaştırmanın temel hipotezi, tüm çocukların geçmişlerine, yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre farklılık gösterdiğidir. Bu kaynaştırma sınıfları var olan bu farklılıklarla ilgilenmeye çalışan bir eğitim deneyimi sağlamak için tasarlanmıştır (Meisels, 1977).

Kaynaştırma uygulaması, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin sosyal ve akademik alanda eğitim programlarının planlanıp değerlendirilerek yetersizliği bulunmayan öğrenciler ile beraber gerekli eğitimi almaları için genel eğitim sınıflarına yerleştirilmesi demektir (Lewis ve Doorlag, 1999).

Kaynaştırma uygulaması, 1960'lı senelerde, bütün çocukların eşitlik anlayışıyla eğitim almaları gerektiğinden yola çıkarak başlamış, daha sonra özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrenciler genel eğitim sınıflarında eğitim almaya başlamışlardır (Kırcaali-İftar ve Batu, 2005). Kaynaştırma eğitimi çeşitli düzeylerde ve türlerdeki yetersizliklere sahip öğrencilere uygulanabilmektedir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler, tüm öğrencilerin nüfusuna oranlandığında çoğunlukla genel eğitim sınıfına birkaç öğrenciden daha az özel gereksinimli öğrenci düşmektedir. Bu sebeple kaynaştırma eğitiminin uygulamaya konulmasında büyük bir sakınca görülmemektedir (Kırcaali İftar, 1998).

Özel eğitim gereksinimi bulunan öğrenciler kaynaştırma yolu ile eğitimlerine, normal öğrencilerle beraber aynı sınıf ortamında tam zamanlı devam edebilecekleri gibi, özel eğitimin uygulandığı sınıflarda yarı zamanlı da devam edebilirler. Yarı zamanlı olarak genel eğitim sınıfında devam eden uygulamalar, öğrencinin bazı derslere normal öğrencilerle beraber aynı sınıf ortamında veya ders dışındaki faaliyetlere beraber katılım göstermeleri şeklinde yapılır (MEB, 2006).

2.2.1. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı MEGEP modülünde kaynaştırmanın amacını şu şekilde belirtmiştir: Kaynaştırma uygulaması özel gereksinimli öğrenciyi

normalleştirmeyi amaçlamaz. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencinin sahip olduğu ilgi ve yeteneğini en etkili biçimde kullanmasını ve toplum içindeki yaşamını kolaylaştırmasını sağlamayı amaçlar. Bunun yanında öğrencinin farklılığını benimsemesine yardımcı olmak, okulun düzenini ve okulun içinde olması gereken davranış şekillerini bilmelerini amaçlamaktadır. (MEB, 2013).

Kaynaştırma eğitim uygulaması genel eğitimle özel eğitimi birbirinden ayırmakta olan sınırı ortadan kaldırarak bunun yanında uygulamadaki öğrencilerin normal sınıf ortamında aktif olacak bireyler haline getirmeyi hedeflemektedir (Chopra, 2008). Kaynaştırma eğitim uygulamasının amacı Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü'nde şu şekilde ifade edilmiştir: Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin her kademe ve türde öğrencilerle iletişim halinde olmalarını ve eğitsel hedeflerini en iyi şekilde gerçekleştirmeyi amaçlar. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimleri kaynaştırma ile tam zamanlı yürütülebilirken, özel eğitim sınıfında yarı zamanlı olarak da yürütülebilir (MEB, 2017).

2.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

Kaynaştırma eğitim uygulamalarında şu hususlara dikkat edilmelidir:

a) Özel eğitim gereken bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği bulunmayan akranları ile birlikte aynı kurumda devam ettirmeleri sağlanır.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma uygulamasıyla eğitimlerini, yetersizliği bulunmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı devam ettirebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da devam ettirebilirler. Yarı zamanlı uygulamalarda, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği bulunmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere beraber katılmaları şeklinde yapılır.

c) Eğitim hizmetleri, öğrencilerin eğitim performansına ve gerekli ihtiyaçlarına göre planlanır.

ç) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler için düzenlenen programlar temel alınarak eğitim performansını ve ihtiyaçlarına yönelik BEP hazırlanır.

d) Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı okul ve kurumlarda, bu Yönetmeliğin 73 üncü maddesinde ifade edilen hükümler doğrultusunda BEP geliştirme birimi oluşturulur.

e) Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimin yapıldığı okul ve kurumlarda öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun fiziksel, psikolojik, sosyal olarak çevre düzenlemesi yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrencilere verilen eğitim hizmetlerinin etkili bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.

f) Kaynaştırma yapılan okul ve kurumlardaki diğer öğrenciler ve onların aileleri, okul personelleri, özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin özellikleri hakkında okul yönetimi tarafından yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki yetkili kişiler tarafından bilgilendirilir.

g) Kurum ve okullarda, kaynaştırma uygulamasına dahil edilen öğrencilerin bir sınıfta en çok iki kaynaştırma öğrencisi bulunacak şekilde dağıtılması sağlanır.

ğ) Kaynaştırma uygulamalarıyla eğitim alan öğrencilerin yer aldığı sınıflarda öğrenci sayısı, okul öncesi kurumlarda özel gereksinimi bulunan tek öğrencinin yer aldığı sınıfta 20 kişiyi, iki özel gereksinimli öğrencinin yer aldığı sınıfta 10 kişiyi geçmemelidir. Diğer kademelerdeki kurumlarda sınıfların öğrenci sayısı, özel eğitim ihtiyacı olan iki öğrencinin yer aldığı sınıfta 25 kişiyi, bir öğrencinin yer aldığı sınıfta 35 kişiyi geçmemelidir.

h) Kaynaştırma yoluyla eğitim alan öğrencinin destek eğitim alması için gerekli düzenleme yapılarak destek eğitimler destek eğitim odasında veya sınıf içi yardım biçiminde verilir.

ı) Özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim alan bireylerin, kaynaştırma eğitimi ile yetersizliği bulunmayan bireylerin eğitim aldığı kurumlarda bazı ders ve sosyal faaliyetlere katılmasını sağlamak için gereken önlemler alınmaktadır.

i) Kaynaştırma uygulamalarında eğitim alan öğrencinin yetersizliğinin çeşidi, eğitsel performans ve ihtiyaçlarına yönelik öğretim stratejileri, araç-gereç, eğitim malzemeleri ile ölçüm ve değerlendirilmesinde gereken önlemler alınıp düzenleme yapılmaktadır.

j) İlkokul programının uygulandığı özel eğitim kurumlarında kaynaştırma eğitimi; özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrenciyle bulunmayan öğrencinin aynı sınıf içerisinde eğitim almaları şeklinde veya normal öğrencilere yönelik özel eğitim kurumlarında farklı bir sınıf oluşturulması şeklinde de yapılabilir.

k) Engeli bulunmayan öğrenciler, istemeleri halinde, çevredeki özel eğitim kurumlarında düzenlenecek sınıflara kayıtlarını yaptırabilmektedir. Sınıftaki öğrenci sayısı 5 özel gereksinimli öğrenci olacak şekilde okul öncesi kademesinde en fazla 14 kişi, ilk ve ortaöğretimde en fazla 20 kişi, yaygın eğitimlerde bu sayı en fazla 10 kişiden oluşmaktadır.

l) Kaynaştırma yolu ile eğitim alan öğrencileri örgün eğitime hazırlamak için gerekli görüldüğünde ilköğretim kurumlarında hazırlık sınıfı oluşturulabilir. (MEB, 2006).

Başarılı kaynaştırma eğitimi için;

1. Öncelikle okul yöneticisi daha sonra bütün okul personeli özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciye yönelik destek verici ve kabullenici tavırlar içinde olmalıdır.

2. Öğretmenler ilk olarak öğrencilerini birer birey olarak görmeli, öğrencinin kendisini ifade etmesine, yaratıcılığını keşfetmelerine imkan tanınmalı, öğrencinin ilerlemesini kolaylaştıracak ve öğrenciyi destekleyecek ortam oluşturmalıdır. Sınıfta öğrencilere kıymetli olduğunu hissettirecek şekilde davranmalıdır. (Horne, 1985; aktaran: Kargın, 2004).

3. Kaynaştırma uygulamalarının yapıldığı sınıflar, bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını giderecek, daha kolay öğrenme sağlayacak şekilde ayarlanmalıdır.

4. Normal eğitimin devam ettiği sınıflarda öğrencilerin hepsinin, birlikte öğrenme, eğlenme, eğitsel ve sosyal faaliyetlerde yer alma imkanları olmalıdır (Salen,2001; aktaran: Kargın, 2004).

5. Kaynaştırma sınıfındaki eğitim alan yetersizliği olmayan öğrenciler, özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci hakkında bilgilendirilmelidirler.

6. Uygulamanın başarılı bir şekilde devam etmesi için öğretmenlere ve kaynaştırma sınıflarındaki özel eğitim gereken öğrencilere ihtiyacına göre destek özel eğitim hizmetinin sunulması gerekmektedir.

7. Kaynaştırma uygulamasının istenilen yararı sağlayabilmesi, sınıftaki öğrenci velileri ile sınıf öğretmenin işbirliği yapmasıyla mümkün olacaktır (Kargın, 2004).

2.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Faydaları

Kaynaştırma uygulamasının, hem kaynaştırma yoluyla eğitim alan öğrenciye, hem de çevresine oldukça yararı vardır. Kaynaştırma, özel ihtiyacı olan öğrencinin birlikte yaşadığı toplumla bütünleşmesini sağlar. Öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumla bütünleşmelerini kolaylaştırır. Engeli bulunmayan öğrenci davranışı, özel eğitim alan öğrencilere örnek olmaktadır (Kırcaali İftar, 1998).

Kaynaştırma sayesinde öğrenciler BEP ile yeteneklerine, öğrenim hızlarına göre eğitim alırlar. Bireysel özelliklerine göre sosyal, eğitimsel ve fiziksel çevre oluşturulduğundan dolayı öğrencilerin uyumu, başarısı ve özgüveni artış gösterir. Bu eğitim öğrencilerin eksikliklerini az zamanda giderebilmektedir. Bu eğitimle özel ihtiyacı olan öğrencinin takdir görme, sorumluluk duygusu artar, özgüveni yükselir, cesareti artar, öğrenci bir işe yaradığını hisseder. Örnek olmalarını, özdeşim kurmalarını sağlar. (MEGEP, 2013).

Kaynaştırma eğitiminin yetersizliği olmayan normal öğrenciye de yararı bulunmaktadır. Normal öğrencilerin sınıfta özel gereksinimli öğrenciyle birlikte bulunması özel gereksinimli öğrenciye yönelik gerçek bir yaklaşım edinmelerini sağlar. Kendinden farklı olan akranlarıyla birlikte aynı yerde bulunan bu öğrencilerin farklılığa karşı saygı duymalarını öğretir. Karşılaştıkları güçlüklerine rağmen başarmak için çabalayan özel gereksinimli öğrencilere saygı gösterir (Nal ve Tüzün, 2011).

Kaynaştırma uygulamalarında eğitim veren öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciyle birlikte çalışması öğretmenlerin mesleğiyle ilgili bilgisini ve becerisini artırmaktadır. Kaynaştırma eğitimi, bu eğitimi veren öğretmen ve diğer personel arasındaki iletişimi de artırmaktadır (Kırcaali İftar, 1998).

Kaynaştırma uygulamalarıyla aileler çocuklarının ilgileri, ihtiyaçları ve yetenekleriyle ilgili doğru bilgilere sahip olurlar. Çocuğundan beklediği şeylerle, çocuğun yapabildikleri örtüşmeye başlar. Kaynaştırma sayesinde yetersizliği olmayan öğrenci velileri ile yardımlaşır, işbirliği yaparlar. Ailenin okulla ilgili algısı olumlu yönde değişir. Kaynaştırma, ailenin kendi içinde yaşadığı çatışmalarını da azaltır (MEGEP, 2013). Çocuklarının normal gelişim gösteren bireylerle aynı ortamda eğitim alması ailelere moral olur, bu konuda çabalamalarını sağlar (Kırcaali-İftar, 1998).

2.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Her birey fiziki yapı, zekâ seviyesi, yetenekleri, ilgileri, duygu ve düşünce bakımından birbirinden farklılık gösterir. Eğitim uygulamalarının bu kişiye özel farklılıklara göre düzenlenmesinin gerekliliği seneler önce benimsenmiştir. Günümüzde kişiler arası farklılık kadar, kişilerin bireysel yetenekleri arasındaki farkların da fazla ve oldukça önem arz ettiği de kabul edilir. (Akçamete ve Kargın, 1992). Sınıf içinde öğrencilerin hepsi aynı gelişim dönemlerinde bulunması ve öğretmenlerin tüm öğrencilere ortak yöntem ve yaşantı uygulamasına rağmen, öğrencilerin okul başarısı, sınıf içerisindeki davranış şekilleri, eğitim yöntem ve stratejileri arasında ortaya çıkan farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Öğrenciler arasında ortaya çıkan bu farklılaşmalar sınıf ortamını da farklılaştırarak öğretmenlerin eğitim, öğretim sırasında sorunlarla karşılaşmasına da sebep olmaktadır (Erden ve Akman, 2004).

Bireysel farklılıklar, genel olarak kişinin sahip olduğu farklı kişisel özelliklerini ifade eder. İnsanlar, çeşitli özellikler açısından birbirinden farklılık gösterirler. Bu farklılıkların çoğu zaman en dikkat çeken fiziksel farklılıklardır. Fakat bireylerin sadece fiziksel farklılıklar bakımından değil, psikolojik, toplumsal, zihinsel ve kültürel açıdan da birbirinden farklılıklar gösterdikleri görülmektedir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004).

Öğrenciler arasındaki bireysel farklılaşmalar öğrenme sürecinde önemli bir husus olarak ortaya çıkmakta ve eğitim hizmetlerinin farklılaşmasını sağlayarak eğitimlerin niteliğini belirlemektedir. Bu bağlamda en güzel öğrenme kişinin kendi hızına göre gerçekleştirmiş olduğu öğrenme şeklinde tanımlanır (Erden ve Akman, 1995). Öğrenciler arasında ortaya çıkan bireysel farklılıkların giderilerek her öğrencinin kendi öğrenme hızına uygun olacak bir öğretimin yapılması, sınıfta bulunan her öğrenciye erişebilme öğretimin bireyselleştirilmesi ile mümkün olabilmektedir (Küçükahmet, 1995).

Özel eğitim hizmetinden yararlanması istenilen engeli olan her çocuk için eğitimlerin, nerede, ne kadar süreyle, hangi amaçla ve kim tarafından verileceğinin yasal bir biçimde güvence altına alınması amacıyla BEP düzenlenmesine karar verilir

(Kargın, 2004). ÖEHY’de yer alan tanıma göre “bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır” (MEB, 2006). Bireyselleştirilmiş eğitim programı anne, baba, okul yöneticileri, özel eğitim öğretmenleri ve diğer ilgili uzmanların oluşturduğu ekibin gözetiminde toplumsal, duyuşsal, bilişsel ve bedensel alanlarda yapabildiklerini önemser. Yetersizliği bulunan öğrencinin yaşına uygun olarak göstermesi beklenen toplumsal normların gerektirdiği davranışları göstermesi için gerekli olan eğitsel yaşantı, ortam ve görev alacak kişilerin ve çalışma sürelerinin yer aldığı plandır (Özyürek, 2004).

Öğretimin bireyselleştirilmesi, öğrencilerin kendi hızına uygun kendi yöntemleriyle öğrenme imkanı sağlayarak öğrencilerin başarılarını artırmalarında katkıda bulunur (Schargel ve Smink, 2001; aktaran: Güven ve Sözer, 2007). Bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasının amacı, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere sağlanacak eğitimin kişiye özel hazırlanmasıdır. Bu sebeple BEP her öğrenciye özel olarak düzenlenmektedir. BEP’in hazırlanış esnasında öğrencilerin ihtiyaçları ve eksiklerinin tespit edilmesinin yanında aileden ve uzmanlardan destek alınır. Düzenlenen bireyselleştirilmiş eğitim programları ile öğrencilere kazandırılacak davranışları, kimlerin eğitim vereceğini, öğrencilerin nerede eğitim göreceğini ve hangi yöntemlerin uygulanacağı yazıyla kayıt edilir. BEP, ailelerin de içinde yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanır ve eğitimin uygulamasını da öğretmenler yapmaktadır (Kargın, 2013). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ihtiyaca göre yıl içerisinde minimum bir kez ya da gerekirse birden fazla gözden geçirilmelidir (Lewis ve Doorlag, 1999).

2.4. Destek Eğitim Hizmetleri

Destek hizmet denildiği zaman iki veya daha çok öğrencinin birlikte çalışmasından söz edilir. Birlikte işbirliği içinde çalışmak özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarıyla genel eğitim sınıfına yerleşmesini de kolaylaştırması sebebiyle tercih edilir bir uygulamadır. Özel eğitim hizmeti öğretmenin uzmanla işbirliği halinde çalışmasını öngörür eğer olması gereken şekilde uygulanırsa kaynaştırmaya katkı sağlayacağı düşünülür (Batu, 2005).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde geçen tanıma göre “destek eğitim hizmeti, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tıbbî ve eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda belirlenen eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okul personeline uzman personel, araç-gereç, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlamayı” ifade eder (MEB, 2006).

2.4.1. Okul Dışında Verilen Destek Hizmetler

2.4.1.1. Evde ve Hastanede Eğitim Hizmeti

Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerden sağlık sorunları nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından faydalanamayacağı ya da faydalanması durumunda sağlığı açısından sıkıntı oluşturacağı durumlarda en az birisi ilgili alan uzmanı olmak üzere üç uzman doktor tarafından düzenlenmiş Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu'nda belirtilen öğrencilere velinin yazılı isteği ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması ile ders yılı içinde evde eğitim hizmeti verilebilir (MEB, 2018). Evde eğitim, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen tarafından verilir ancak bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda okul öncesi, sınıf ve alan öğretmenleri de görevlendirilir (MEB, 2006).

Hastanede eğitim ise Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesinde “zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden yatarak tedavi görmesi ve/veya süregelen hastalığı olması nedeniyle okul öncesi, ilköğretim ve özel eğitim programlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayanlara eğitimin hastanede sunulması esasına dayanan eğitim” şeklinde tanımlanır (MEB, 2010). Hastane sınıfında eğitim alan öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ile takip edecekleri programlar dikkate alınarak; okul öncesi öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görevlendirilir (MEB, 2018).

2.4.1.2. Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezleri

Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi; “Özel gereksinimli bireylerin konuşma ve dil gelişim güçlüğü, ses bozuklukları,

fiziksel, zihinsel, duyuşal, sosyal, duyuşal veya davranış bozuklukları ortadan kaldırmak veya bunların etkisini en aza çekmek, yeteneklerini üst seviyeye çıkarmak, temel öz bakım ve bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumu” olarak tanımlanır (Özel Eğitim Kurumları Kanunu, 2007). Özel eğitim kurumları; MEB’e bağlı yatılı özel eğitim kurumları, kaynaştırma eğitimin uygulandığı okullar, gündüz eğitim veren kurumlar ile özel ve resmi kurumlar, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri Şeklinde yürütölmektedir (Baykoç Dönmez, 2010). Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde yer verilen ifadeye göre; merkezin amacı özel gereksinimli bireylerin Bakanlıkça belirlenmiş destek eğitim programları ile özel yöntem, araç-gereç ve personel kullanarak yetenekleri, ilgileri, ihtiyaç ve yeterlilikleri doğrultusunda yaşama hazırlanmasını, bunun yanında toplum içinde rolünü gerçekteőtiren üretici kiőtiler olmalarını sağlamaktır (MEB, 2018).

2.4.1.3. Bilim Ve Sanat Merkezleri

Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi’ne göre; bu merkezler, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise dönemindeki özel yeteneği olan öğrencilerin kiőtisel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliőtirerek en üst düzeyde kullanmaları amacıyla Valiliklerin teklifi üzerine Bakanlıkça açılır. Bilim ve Sanat Merkezi’ndeki eğitim hizmetleri özel yetenekli öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanacak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarına (BEP) göre bire bir ve/veya grup eğitimi Şeklinde uygulanmaktadır (MEB, 2015).

Bilim ve Sanat Merkezi bünyesinde;

- Sanat ve Spor Etkinlikleri Birimi
- Bilim Etkinlikleri Birimi
- Destek Etkinlikleri Birimi
- Araştırma, İzleme, Geliştirme ve Dokümantasyon Birimi
- Rehberlik Birimi
- Okul Öncesi Eğitimi Birimi

olmak üzere farklı alanlara ayrılmıő birimler yer almaktadır (MEB, 2015).

2.4.2. Okul İçinde Verilen Destek Hizmetler

2.4.2.1. Destek Eğitim Odası (Kaynak Oda)

Destek eğitim odası normal sınıfta özel gereksinimi olan kaynaştırma öğrencilerine ve üstün yeteneği olan öğrencilere ihtiyacı olan konularda destek eğitim hizmeti verilebilmesi amacıyla düzenlenen ortamlardır (MEB, 2006). Watson'a (2016) göre kaynak odası, bireysel veya küçük bir grupla özel gereksinimli öğrenciye özel bir eğitim programının uygulanarak eğitim verilebileceği bir sınıf veya daha küçük belirlenmiş ayrı bir oda olarak tanımlanmaktadır.

Kaynaştırma eğitim çeşitlerinden biri olan kaynak oda düzenlemesinde, genel eğitim sınıfına yerleştirilmiş yetersizlikleri bulunan öğrenciye, kaynak odada, bu konuda yetişmiş öğretmen tarafından, uygun materyallerle destek eğitim hizmeti verilmektedir (Salend, 1998). Bu eğitim, kaynaştırma eğitimi alan öğrenciye akademik yönde ve dil bakımından destek sağlayarak, davranışsal ve sosyal sıkıntılarının önüne geçerek genel sınıf ortamına başarılı bir şekilde katılmasını sağlamayı hedeflemektedir (Glomb ve Morgan, 1991).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde yer alan tanıma göre; "destek eğitim odası kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilere, ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamdır" Okul ve kurumlarda, herhangi bir yetersizliği bulunmayan akranlarıyla beraber normal sınıfta eğitimlerine devam eden özel gereksinimli öğrenciler ile üstün yeteneği olan öğrenciler için eğitim materyalleri ile özel araç-gereçler sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır (MEB, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (MEB, 2006) göre, destek eğitim odasındaki eğitimin işleyişiyle ilgili şunlara dikkat edilmelidir:

a) Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda, millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır.

b) Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre, okulda ya da kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

c) Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması, okul yönetimince yapılır.

ç) Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda, rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır.

d) Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ı aşmayacak şekilde planlanır.

e) Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde, eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

f) Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı, ihtiyaçları ve yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.

g) Destek eğitim odası açılan okullarda, öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasında görev yapmak üzere, öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

ğ) Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

h) Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri, okulun ya da kurumun ders saatleri içinde yapılır.

ı) Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

2.4.2.2. Özel Eğitim Danışmanlığı

Özel eğitim danışmanlığı, kaynaştırma eğitimine tabi tutulan öğrencilerin normal eğitim ortamlarında eğitim almaları sürecinde sınıf öğretmenin ihtiyacı gördüğü konularda özel eğitim öğretmenine danışmaları biçiminde uygulanan destek

eğitim çeşididir. Uygulamada sınıf öğretmenleri özel eğitim öğretmenine danışarak, eğitim programını, eğitsel materyallerini ve değerlendirmede uygulanacak yöntemleri, özel eğitim gereksinimi olan öğrenciye nasıl uyarlayacağı konularında fikir alır (Aktaran: Gürgür, 2005) Özel eğitim danışmanlığı uygulamalarında, normal sınıf ortamında akranlarıyla eğitime katılan ve özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin öğretmenine ve okul çalışanlarına ihtiyaç olduğunda özel eğitim danışmanınca destek hizmetler sağlanır (Salend, 1998).

Özel eğitim danışmanı, danışmanlık hizmeti verme ve danışmanlık hizmeti vereceği yetersizliği olan öğrencinin ihtiyaçları konusunda, yeterli bilgi ve beceriye sahip bir özel eğitim öğretmeni olmalıdır. Bu süreçte, sınıf öğretmenlerinin, sınıflarındaki yetersizlikten etkilenmiş öğrenci için danışmanlık hizmeti almaya istekli olması gerekmektedir. Bunun yanında özel eğitim danışmanı danışma almaları için sınıf öğretmenlerini bu konuda teşvik etmelidir. Özel eğitim öğretmenine danışan bir sınıf öğretmenin, danışmanın kendisine sunmuş olduğü görüşleri kabul etme zorunluluğu yoktur. Fakat danışman, kendi fikirlerini destekleyici örnekler ve araştırmalar sunarak görüş birliğine varmaya çalışmalıdır. Danışmanlık esnasında konuşulanlar gizli olmalı ve danışma süreci, yetersizlikten etkilenmiş olan öğrenciye destek olmak üzerine odaklanılmalıdır (Batu, 2000) Özel eğitim danışmanlığı iki tür gerçekleştirilebilir: işbirlikçi yaklaşım ve uzman yaklaşımı. İşbirlikçi yaklaşım uygulandığında özel eğitim danışmanı ile danışan öğretmen kararları ortaklaşa verirler. Bu aşamada danışman danışan öğretmeni öneriler ortaya koyması için teşvik eder. Uzman yaklaşımında ise kararlar danışman tarafından belirlenir ve danışan öğretmenin bu kararları uygulama yoluna gitmesi beklenir (Idol, Paolucci Whitcomb ve Nevin, 1987; aktaran: Batu ve Topsakal, 2003)

Özel eğitim danışmanlığı, beş aşama şeklinde uygulanan bir süreçtir. Bu aşamalar şu şekildedir; tanışma ve konuya giriş, problemin ne olduğunun belirlenmesi, problemlere çözüm yollarının aranması, bu çözüm önerilerinin uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarıdır (Kırcaali-İftar ve Batu, 2007).

Danışmanlık eğitimi, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencinin davranış ve eğitsel problemlerinin çözüme ulaşmasını sağlar. Bu durumun özellikle sınıf öğretmeni tarafından ortaya konduğü belirtilmektedir. Danışmanlık hizmetinin, danışmanlık alan

sınıf öğretmeninin öğretmenlik bilgi ve becerilerinin artmasına da fayda sağladığı vurgulanmaktadır (Cook ve Friend, 1991). Bunun yanında danışmanlık, özel gereksinimli öğrencilerin gereksiz yere psikometrik değerlendirilmeden geçirilme ve “özürlü” şeklinde etiketlenme durumunu azaltmaktadır (Kırcaali-İftar, 1998).

Özel eğitim danışmanlığının olumsuz yanları ise, özel eğitim danışmanlarının, öğrencilerle doğrudan çalışma imkanının bulunmaması ve uzak olan okullar arasındaki gidiş gelişlerin yorucu olması ve zaman kaybettirmesidir (Şafak, 2005).

2.4.2.3. Sınıf İçi Yardım

Sınıf içinde verilen destek hizmetleri, öğrenciyi sınıftan ayırmadan yürütülen eğitim hizmetleridir. Özel gereksinimli öğrenciyi genel eğitim sınıfından ayırmadan, öğretmene sınıf içinde sağlanan hizmetlerdir. Farklılıklar desteğin öğretmene ya da öğrenciye verilmesinde ve verilen desteğin sürekliliğinde ortaya çıkmaktadır. Sınıf içi destek eğitim hizmetleri üç farklı şekilde sınıflanabilmektedir; bunlar danışman yardımcı, özel eğitim öğretmeni yardımcı ve yardımcı öğretmenle genel eğitim sınıfıdır (Kargın, 2004).

Sınıf içi yardım hizmetinde destek hizmet sağlayan uzman sınıf öğretmenlerine çok farklı yardımlarda bulunabilir fakat bunun iyi bir şekilde gerçekleşebilmesi için sınıf öğretmeni ve destek eğitim uzmanının güzel bir uyum içinde çalışmaları gerekmektedir. Sınıf içinde bu destek hizmetini verecek olan kişi özel eğitim öğretmeni, destek eğitim uzmanı, konuşma terapisti veya özel gereksinimli öğrencilerin yaşadığı soruna göre farklı uzman olabilir (Salend, 1998). Sınıf içi destek hizmetinde öğretmenler iyi bir plan yaparak sınıfa girmeli ve dersleri mümkün oldukça bu plana, programa uygun bir şekilde yürütmelidir. Sınıfın fiziksel yapısının da eğitime uygun olmasına özen gösterilmelidir. Destek hizmet sırasında destek eğitim uzmanı ve sınıf öğretmenin birlikte etkili olabilmesi için sınıfın küçük gruplara ayrılması faydalı olacaktır (Rief ve Heimburge, 1996; aktaran: Batu, 2000). Sınıf içi yardım, çeşitli şekillerde verilebilir. Destek eğitim veren uzman özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciyle ilgilenirken, sınıf öğretmeni bu esnada sınıfla ilgilenebilir. Bu işlemde tam tersi de uygulanabilir yani sınıf öğretmeni sınıfta kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenirken, destek hizmeti sağlayan uzman sınıf ile ilgilenebilir. Belirli aralıklarla

sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi alan öğrencisi ile ilgilenmesi, destek hizmet uzmanının, özel gereksinimli öğrencinin sınıftaki özel öğretmeniymiş gibi hissedilmesine engel olacaktır. Aynı zamanda Sınıf öğretmeni ve destek eğitim uzmanı beraber bir program yaparak sınıfı ikiye bölüp eğitim yapabilir, bu durum hazırlanan programın uygulanmasına katkı sağlar (Kırcaali-İftar ve Batu, 2007).

2.4.2.4. Gezici Öğretmen Uygulaması

Gezici özel eğitim hizmetinde öğretmenler bir okuldan başka bir okula geçerek özel gereksinimli öğrenciye destek özel eğitim hizmeti vermektedir. Özel gereksinimi olan öğrenci okuldaki bir gününün büyük bölümünü genel eğitimin devam ettiği sınıfta geçirirken bazı zamanlarda gezici öğretmenden özel eğitim desteği almak için sınıftan ayrılmaktadır (Kargın, 2004). Gezici öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmen olarak adlandırılmaktadır. Gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmen; özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için evde, hastanede, okul ve kurumlarda eğitim ve destek eğitim hizmetlerini vermekle görevlendirilen zihinsel, işitme ve görme engelliler sınıf öğretmenleridir (MEB, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde, gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmenin görevleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylere sağlanacak destek eğitim hizmetleri ile evde eğitim alan ve bir sağlık kuruluşunda tedavi gören bireylerin eğitimlerini yürütür.
- Bireysel eğitim planı ve ölçme değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında, BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapar.
- Sosyal kabul çalışmaları, eğitim ortamının düzenlenmesi, eğitim materyalleri, araç-gereçler, öğretim yöntem ve teknikleri gibi konularda öğretmenlere, okul/kurum yönetimine, bireye ve aileye rehberlik ve danışmanlık yapar.
- Aile eğitimi çalışmalarını okul yönetimi, öğretmenler ve aileyle iş birliği yaparak planlar ve yürütür.

➤ Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak, gerekli öğretim materyallerini hazırlar ve/veya temin eder.

➤ Öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonu, izleme ve yöneltme kurulu, BEP geliştirme birimi ve öğretmenlerle iş birliği yapar. Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin olarak öğretmenleri bilgilendirir.

Gezici öğretmen sınıfta ve sınıfın dışında özel gereksinimli öğrenciyle çalışırken bunun yanı sıra sınıf öğretmeni ve okuldaki personellere de danışmanlık hizmeti sağlamaktadır (Sadler, 2003). Destek eğitim odası öğretmeni, öğrenci ile birebir çalışabildiği gibi küçük grupla eğitim de yapabilir ancak gezici öğretmen, haftanın belli zamanlarında belli okulları dolaşarak hizmet vermektedir (Olmstead, 1995). Gezici öğretmenlerin okul ziyareti danışman öğretmenlerin ziyaretinden daha sık olmaktadır. Danışman öğretmenler öğrenciyle doğrudan çalışmadığı için danışman öğretmenin ziyaret ettiği sınıflardaki öğrenciler, bağımsız olarak görevlerini yerine getirirler. Gezici öğretmen ise öğrenciyle sınıf içi ve sınıf dışında doğrudan ilgilenir, bununla birlikte sınıf öğretmeni ve okul personeline danışmanlık hizmeti verir (Şafak, 2005).

2.5. Destek Eğitim Odası Uygulamaları

Özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrenciye, ihtiyaçları olan derslerle ilgili destek eğitimin verildiği odalardır. Öğrenciler normal eğitimin devam ettiği sınıfta eğitim görürken bunun yanında belirli zamanlar destek odasında eğitim görürler (Kırcaali İftar, 1998). Okul ve kurumlarda, yetersizliği bulunmayan akranlarıyla beraber aynı sınıfta eğitimlerini sürdüren özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak kaynaştırma öğrencilerine eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır (MEB, 2006).

Destek eğitim odası, il/ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda açılır. Bu odaya ilişkin izlenmesi gereken süreç şu şekildedir:

- “İl/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulaması kapsamında okul/kuruma yerleştirilen özel eğitim ihtiyacı

olan öğrenciler için her tür ve kademedeki okul/kurumlar bünyesinde il/ilçe milli eğitim müdürlüklerince destek eğitim odası açılır.

- Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

- Açılış onayları, açılacak her bir destek eğitim odası için ayrı ayrı olacak şekilde bir defa alınır.

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik okulun fiziki şartları, öğrenci sayıları, yetersizlik türleri ve yetenek alanları göz önünde bulundurularak ayrı destek eğitim odaları açılabilir.

- Fiziki şartları nedeniyle destek eğitim odası açılmayan okullarda il/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin onayı doğrultusunda fen laboratuvarları, resim atölyeleri, müzik odaları vb. uygun alanlar destek eğitim odası olarak kullanılabilir” (MEB, 2016).

2.5.1. Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrenciler

Destek eğitim odasında, okullarda kaynaştırma uygulamaları kapsamında yetersizliği bulunmayan akranlarıyla beraber aynı sınıf ortamında eğitimlerini sürdüren özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile özel yetenekli olan öğrenciler eğitim görebilir (MEB, 2016). Yetersizliği bulunmayan öğrencilerle birlikte aynı sınıfta eğitim almak özel gereksinimli öğrencilerin eğitim ortamını zenginleştirirse de yine de bu öğrencilerin karşılanamayan ihtiyaçları olmaktadır. Bu sebeple kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen öğrencilerin kaynaştırma eğitimiyle ihtiyaçlarına yönelik destek eğitim odasında da eğitim almaları sağlanmaktadır. (McNamara, 1989). Bu odada eğitim alacak kaynaştırma öğrencileri ile destek eğitim olarak alması gereken dersler, BEP geliştirme biriminin önerileri ile rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca eğitim-öğretim yılının başında belirlenir. Fakat ihtiyaç görüldüğünde oluşturulan planda yıl içerisinde de değişikliğe gidilebilir. Kaynaştırma uygulamasıyla eğitim verilen özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda bu eğitimi almaları sağlanmaktadır (MEB, 2016).

2.5.2. Destek Eğitim Odasında Çalışan ve Çalışacak Öğretmenler

Destek eğitim odası açılan okullarda bu odalarda destek eğitim vermek üzere öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri başta olmak üzere, gezerek özel eğitim veren öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlarda yer alan öğretmenlere görev verilir (MEB, 2006). Öğretmenler destek eğitim sürecine katılan öğrencinin çeşitli ihtiyaçlarına yönelik bireyselleştirilmiş eğitim verebilmeli, öğrencilerin bu ihtiyaçlarını ve davranışla ilgili sorunlarını değerlendirebilmeli, değişik sınıf seviyelerinde materyalleri bilerek, bu materyallerin öğrenciye göre düzenleyebilmeli, gerekli olduğunda öğretmen de etkinlik ve eğitim materyali oluşturabilmeli ve öğrenci ile iyi bir çalışma ilişkisi kurarak diğer öğretmenlerle etkili ve iş birliği içinde çalışabilmelidir (Black ve Morris, 1974; aktaran: Akay, 2011)

Destek hizmet vermek üzere eğitime başlayacak olan öğretmenler için eğitim başlamadan önce, il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca düzenlenecek planlama kapsamında il/ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından engel türü ve özellikleri, özel eğitim yöntem ve teknikleri ile gerekli diğer konuları içeren eğitim seminerleri düzenlenir (MEB, 2016).

2.5.3. Destek Eğitim Oda Ortamı

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (MEB, 2016) yayınladığı kılavuza göre destek eğitim odası şu şekilde tasarlanmalıdır:

1. Destek eğitim verilecek oda genişliği 5m² si gözlem aynası olacak şekilde en az 20 m² olmalı
2. Yerler ve süpürgelikler, antibakteriyel, nanoteknolojik (su geçirmez, kir tutmaz, yanmaz) malzeme ile kaplanmalı
3. Güvenlik açısından kalorifer petekleri ve pencere denizlikleri ahşap malzeme, kalorifer boruları elas-tomerik kauçuk köpük ile duvarlar ise kumaş kaplı strafor ile korunaklı hale getirilmeli

4. Aydınlatma sistemleri ayarlanabilir olmalı
5. Duvarlar ve tavan ses yalıtımlı olmalı
6. Pencereleeri üstten yarım açılır (vasistas pencere) olmalı
7. Pencereleerde stor perdeler olmalı
8. Camlar temperli olmalı
9. Odada havalandırma sistemi olmalı
10. Su bazlı antibakteriyel boya ile boyanmalı
11. Prizler her duvarda olacak şekilde priz kapağı ile güvenli hale getirilmeli
12. Ses yalıtımlı akustik kapı olmalı ve kapı dışarıya açılmalıdır.

Bir odanın destek eğitim odası olarak kullanılabilmesi için sınıfın; sınıfa ait kitaplığı, ders için gerekli materyalleri ve tahta gibi araçları, altı öğrenciyi, öğretmeni, gerekli olacak sayıda masayı, sandalyeleri rahatlıkla sığdırabilecek boyutlarda olması gerekir (Black ve Morris, 1974).

2.5.4. Destek Eğitim Odasının İşleyişi

Özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanmış olan bireysel planların oluşturulmasında kısa dönemli ve uzun dönemli hedeflerin belirlenmesi destek eğitim sürecinde kullanılacak eğitim materyallerinin düzenlenmesinde fayda sağlayacaktır. Bu yaklaşım aynı zamanda destek eğitim alan öğrencinin farklı beceriler kazanmasına da katkıda bulunmaktadır (Espin ve Deno, 1998).

Destek eğitim odasında eğitim hizmetlerinin işleyişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a) Destek eğitim verilecek öğrenciler, bu öğrencilere verilecek olan derslerle öğrencinin alacağı haftalık ders saati BEP geliştirme birimi kararıyla belirlenmektedir. Bu planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını geçmeyecek şekilde ayarlanır.

b) Destek eğitim odalarında görevlendirilecek öğretmenin çalışma programı okul yönetimi tarafından hazırlanır.

c) Destek eğitim verilecek öğrenci sayısı dikkate alınarak okullarda birden çok destek eğitim odası açılabilir.

ç) Destek eğitim odasında öğrencinin eğitim performansı baz alınarak birebir eğitim verilir. Fakat, BEP geliştirme birimi kararı ile gerekirse performans olarak eşit durumda bulunan öğrenciler ile birebir eğitimle birlikte en çok 3 öğrencinin birlikte eğitim yapabileceği grup eğitimi yapılabilmektedir.

d) Destek eğitim BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç halinde hafta sonu da planlanabilir. Öğrenciyse ders saatleri içinde eğitim verilecekse destek eğitim alması planlanan dersin saatinde o derse ilişkin eğitim verilir.

e) Özel yetenekli öğrencilerin yetenekli oldukları alanlar doğrultusunda devam ettikleri dersler destek eğitim odasında hızlandırılarak ve zenginleştirilerek verilir. Bu programlar öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı ile örtüşecek şekilde plânlanır ve yürütülür.

f) Destek eğitim odasında; öğrencilerin eğitim ihtiyaçları devam ettikleri eğitim programı ve öğrencilerin kayıtlı oldukları kademe dikkate alınarak özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri okul yönetiminin teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından görevlendirilir.

g) İlkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında eğitim vermek üzere özel yetenekli öğrenciler için üst kademelerde çalışan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir.

ğ) Okul müdürü ve müdür yardımcıları destek eğitim odalarında görev alamazlar (MEB, 2018).

2.5.5. Destek Eğitim Oda Uygulamalarının Denetimi

Özel eğitim okulları ve özel eğitim sınıfları ile özel eğitime destek veren kurumların faaliyetlerinin denetimi öncelikle özel eğitim ve/veya psikolojik danışma ve rehberlik alanlarında eğitim almış Bakanlık veya ilköğretim müfettişleri tarafından yapılır (MEB, 2006). Denetim eğitime yansıtıldığında öğretimi gerçekleştirecek bireylerin bu öğretim süreci hakkında bilgiye sahip olmaları ve edindikleri bilgileri eğitim sürecine etkili şekilde yansıtılması süreci olarak tanımlanır (Can, 2004).

Özel eğitim okul/ kurumları ve özel eğitim sınıfları ile özel eğitime destek sağlayan kurumların faaliyetlerinin kontrollerini; Bakanlığa bağlı her tür ve derecedeki kurumların denetimindeki mevzuat hükümleriyle beraber şu hususlar da dikkate alınır:

a) Öğretmenlerin denetlenmesinde;

1) BEP geliştirme birimiyle iş birliği içinde BEP hazırlaması,

2) BEP'i uygulaması ve BEP'te yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlaması,

3) Öğrencinin okula/kuruma gelmeden önceki eğitsel performansı hakkında bilgi edinmiş olması,

4) Öğrencinin kişisel cihaz ve aletlerinin kullanımı ve bakımına yönelik önlemleri alması,

5) Öğrencinin yetersizliği ve ihtiyaçlarına yönelik öğretim yöntem ve tekniklerini kullanması,

6) Eğitimin etkisini artırmak ve devamlılığını sağlamak için aile eğitimi programlarına katılması ve aile ile iş birliği yaparak çalışması,

7) Öğrencinin yetersizlik türü ve eğitim ihtiyaçlarına uygun ölçme değerlendirme araçları ile eğitim materyallerini kullanması, gerektiğinde bu araç ve materyalleri hazırlaması,

8) Eğitim ortamında iletişimi kolaylaştıracak ve dersin daha faydalı olmasını sağlayacak şekilde düzenlemeler yapması,

9) Öğrencinin eğitsel ve tıbbî değerlendirmesinin yapılması için gereken önlemleri alması,

10) Öğrencilerin sosyal bütünlüğünü sağlamasına yönelik tedbirler alması,

11) Ders planlarını BEP'te yer alan hedefleri gerçekleştirecek biçimde hazırlaması hususları dikkate alınır.

b) Yöneticilerin denetlenmesinde;

1) Eğitim-Öğretim yılı başında öğrenciler için alınacak önlemler konusunda planlama yapması,

2) Okulda/kurumda BEP geliştirme birimi oluşturması,

3) Okulda/kurumda öğrencilerin ihtiyaçlarına ve yetersizlik türlerine göre eğitim ortamı biçimlendirmelerini yapması ve koruyucu tedbirleri alması,

- 4) Okulda çalışanların özel eğitim konusunda bilgi ve tecrübelerini artırmak için düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılımını sağlaması,
- 5) Personelin özel eğitim konusunda bilgi ve tecrübelerini artırmak amacıyla okulda/kurumda seminer, kurs ve bunun gibi eğitim faaliyetleri düzenlemesi,
- 6) Okulda/kurumda etkinlik gösteren birim, kurul, komisyonlar ile rehberlik ve psikolojik danışma servisi arasında iş birliğini sağlaması,
- 7) Kurumdaki hizmetlerin etkin bir biçimde uygulanabilmesi için; özel eğitim hizmetleri kurulu ve değerlendirme kurulu, sivil toplum kuruluşları, aile, okul aile birliği, üniversiteler ve hastaneler arasında iş birliğini sağlaması,
- 8) Aile eğitim programlarının hazırlanıp uygulanmasına yönelik planlama yapması,
- 9) Öğrencilerin sosyal bütünleşmelerini sağlamak amacıyla okul ve kurumda sosyal, kültürel etkinlikler düzenlemesi ve diğer okul ve kurumlarda yapılan etkinliklere öğrencilerin katılımının sağlanması gibi durumlar dikkate alınır (MEB, 2006).

2.5.6. Destek Eğitim Odası Uygulamalarında Aile İşbirliği

Kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesinde aileler oldukça önemli destekleyiciler olabilir. Bu sebeple sınıftaki öğrencilerin tümünün velisi sınıf öğretmenleriyle iş birliği halinde olması faydalı olacaktır (Batu, 2000). Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin velileri, çocuğunun okul içinde edinmiş oldukları becerilerini ev ortamında destekleyerek gelişmelerine katkı sağlamalı, diğer öğrenci velileri de özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin sınıfta kabul görmesi ve akranlarının sürece olumlu bir şekilde katkı sağlayabilmesi için çocuklarına örnek olmalıdır (Kargin, 2004).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde aile konusu şu şekilde yer bulmaktadır: "Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir" (MEB, 2006).

Aile eğitimi hizmetlerinin işleyişinde şu hususlara dikkat edilir:

a) Aile eğitim programları; aileye verilecek olan eğitimde esas alınacak genel ilke ve hedefler doğrultusunda öğrencinin gelişim özellikleri, yetersizliği, eğitsel ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanır ve yürütülür.

b) Aile eğitimi hizmetlerinin koordinasyonu ve planlanması özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılır.

c) Aile eğitim programları, RAM'lar, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma eğitiminin yapıldığı kurumlar tarafından hazırlanır ve yürütülür.

d) Aile eğitimi hizmetleri, bireyin ve ailenin ihtiyaçlarına bağlı olarak bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde yürütülür.

e) Aile eğitim programları ailenin de sürece dahil edilmesiyle bir yıllık süre için planlanır ve aile ile bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda her yıl yeniden düzenlenerek uygulanır.

f) Aile eğitimi hizmetleri, kurumlarda yürütülür. Fakat ihtiyaç olduğunda bu hizmet evlerde de yürütülebilir (MEB, 2006).

Özel gereksinimi olan öğrencinin ailesinin, çocuklarının eğitim ihtiyaçları ile ilgili bilgi sahibi olmalarının, çocuklarındaki gelişmeleri fark edebilmelerini, ailelerin beklentilerini gerçekçi seviyede tutmalarını, çocuklarının eğitimi ile ilgili konuları ve eğitimlerine nasıl yarar sağlayabileceklerini öğrenmelerini sağlar (Batu, Kırcaali-İftar, 2007).

2.5.7. Destek Hizmet Odası Öğretim Materyalleri

Destek Eğitim Odasında, öğrencinin yetersizlik türü, öğrencilerin eğitim performansı, ihtiyaç ve yeteneklerine yönelik araç-gereç ile eğitime yönelik materyaller bulunur. İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri, kaynaştırma uygulamasının yapıldığı okul ve kurumlardaki özel eğitim hizmetlerine yönelik derslik, araç-gereç gibi ihtiyaçların karşılanması için tedbir almakla yükümlüdür. Destek eğitim odası için alınacak araç gereçler okul/kurumun bağlı olduğu genel müdürlüğün bütçesinden karşılanır (MEB, 2016).

Özel Eğitim Genel Müdürlüğü yayınladığı kılavuzda destek eğitim odalarında ilkokul öğrencisi için bulunması gereken materyalleri şu şekilde sıralamıştır:

- 1) Zıt Kavram Kartları
- 2) 5N 1K Öğretim Seti
- 3) Abaküs
- 4) Ahşap Geometrik Şekil Sıralama
- 5) Beceri Küpü
- 6) Boncuk Dizme Seti
- 7) Bowling Oyunu
- 8) Boya Seti (Kuru, Pastel, Sulu, Parmak, Yüz)
- 9) Boyama Kitapları
- 10) Domino
- 11) Eksik Olanı Bulma Kartları
- 12) Eylem Kartları
- 13) Geometrik Şekiller
- 14) Hikaye Kitapları
- 15) İlişki Kurma Kartları
- 16) İnteraktif Vücut Seti
- 17) İp Geçirme Oyunları
- 18) Kavram Kartları (Renk, Şekil, Sayı, Duygu, Giysiler, Taşıtlar, Meyveler, Sebzeler vb.)
- 19) Kesir Takımı
- 20) Mesafe Tahmin Oyunu
- 21) Müzik Aletleri Seti
- 22) Okuma-Yazma Becerisi Öğretimi Seti

- 23) Örüntü Oluşturma Kartları
- 24) Öykü Tamamlama Seti
- 25) Parça Bütün Eşleme
- 26) Rakam Nesne Eşleme Kartları
- 27) Sıralı Olay Kartları
- 28) Sosyal Beceri Öğretimi Seti
- 29) Tangram
- 30) Üç Boyutlu Geometrik Şekiller
- 31) Yazma Öğeleri Seti (MEB, 2016).

2.6. Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme ve Tanılaması

Değerlendirme, bir kişi hakkında karara varmak amacıyla yapılan bilgi toplama sürecidir ve bu süreç çeşitli amaçlar için yapılmaktadır. Bu amaçlar, engelli ya da engel riski taşıdığı düşünülen öğrencileri belirleme, sınıflama ve bir programa koyma, öğrenciye özel bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama, öğrenci için gerekli amaçları belirleme, öğrenme stratejilerini seçme ve uygulanan program sonucunda öğrenci gelişiminin değerlendirilmesi şeklinde ifade edilebilir (Taylor, 1997; aktaran: Kargın, 2007). Özel eğitimde değerlendirme yapılmasının temel amacı, karar verme işleminin etkili bir şekilde yapılmasını sağlayacak olan bireylerin davranış ve performanslarına ilişkin bilgiye sahip olmak demektir. Özel eğitim hizmeti alan öğrenci için eğitim sürecinin farklı aşamalarında doğru karar almayı sağlayacak bilgileri edinmek için farklı değerlendirme uygulamaları işleme koyulmaktadır. Bunlar; tarama/gönderme, tanılama, özel eğitime uygunluğunu belirleme, programı hazırlama, öğrenci gelişim sürecini izleme ve programın değerlendirilmesi süreçleridir (Gürsel, 2008).

Eğitsel değerlendirmeye yer verildiğinde, eğitim programında çocuğun yapabildikleri ve gereksinimleri dikkate alınabilir. Bu durumda, eğitim ortamı olarak, özel eğitim okulları, sınıfları ve özel eğitim merkezleri ile kaynaştırma için gerekli

bulunan destek eğitim odası, özel eğitim danışmanlığı ve gezici öğretmenlik gibi normal sınıf düzenlemeleri yer alabilmektedir (Özyürek, 2004).

Destek eğitim odalarında eğitim alan kaynaştırma öğrencilerinin destek eğitim odasındaki gelişimlerine göre değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bunun yanı sıra destek eğitim odasındaki gelişimine göre yapılan bu değerlendirme sonuçları, öğrencinin genel başarısının değerlendirilmesinde de dikkate alınmaktadır (MEB, 2012).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre eğitsel değerlendirme ve tanılamamanın ilkeleri şunlardır;

➤ Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verilir.

➤ Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanınması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada bireyin; tıbbî değerlendirme raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim öyküsü, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyaçları, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

➤ Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

➤ Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu hazırlanır. Bu rapor, özel özel eğitim kurumlarından eğitim ve destek eğitim hizmeti alan öğrenciler için her yıl yenilenir.

➤ Millî eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılanması amacıyla RAM'a yönlendirilmesinde sorumluluğu paylaşırlar.

- Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin bilgi işlem hizmetleri Bakanlıkça geliştirilir.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınmalıdır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreciyle ilgili olarak birey ile ailenin görüş ve onayları alınmadan hiçbir açıklama yapılmamalıdır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonuçları sadece yasal ve eğitimle ilgili kararlar almak için kullanılmalıdır (MEB, 2006).

2.7. İlgili Araştırmalar

Çulha, (2010) zihinsel olarak engelli tanısı konmuş iki öğrenciyle yürüttüğü çalışmada yabancı dil öğretiminde bireysel desteğin etkisini incelemiştir. Bulgulara göre eş zamanlı ipucuyla yapılan destek eğitimin öğrencinin yabancı dil öğreniminde fayda sağladığı belirlenmiş ve uygulamanın araç-gereçler arası genelleme ve kalıcılıkta da etkili olduğu ortaya konmuştur.

Girgin, (2006) yapmış olduğu araştırmasında ülkemizde okul kurumlarında destek eğitim odalarının bulunmadığı, sınıf içi destek eğitim sağlanmasına yönelik hiçbir zeminin hazırlanmadığını belirtmiştir. İşitme engeli bulunan öğrencilerin yer aldığı ortamdaki gürültü ve ses oranı dengesinin, öğrencilerin dinleme becerilerini artırmada çok önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur.

Espin ve Deno, (1998) gerçekleştirdikleri çalışmada destek eğitim odasında öğrenciye özel hazırlanan bireyselleştirilmiş öğretim planlarının, destek hizmet odasında uzun ve kısa dönemli hedeflerinin yazılmasının, eğitim kaynakları yönünden daha faydalı olacağı bulgusuna ulaşmışlardır. Bununla beraber kaynaştırma öğrencileri için ihtiyaca yönelik kişiye göre düzenlenen bireyselleştirilmiş eğitim planının özel gereksinimli öğrenciye yeni bilgi ve beceri kazandırdığını bulmuşlardır.

Ünal, (2008) zihinsel yetersizliği bulunan ve kaynaştırma eğitimine dahil olan normal akranlarıyla aynı sınıfta eğitim alan beş ilkokul 2. sınıf öğrencisiyle yaptığı çalışmada, akademik alanlarda gerçekleştirebildiklerine göre hazırlanmış eğitim planlarının, destek eğitim odasında özel eğitim öğretmeni tarafından süreçte

kullanılmasının, öğrencilerin akademik anlamda istenilen kazanımların gerçekleşmesine katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Akay, Uzuner ve Girgin, (2014) kaynaştırma eğitimi alan işitme sorunu olan öğrencilerin yer aldığı destek eğitim sürecinin incelendiği araştırmada destek eğitim odası, literatürde tavsiye edilen uygulama ilkelerine göre sınıftaki dersle örtüşecek şekilde ve öğrencinin gereksinimlerini karşılayacak şekilde, işitme engeli bulunan öğrenciyi dil ile akademik beceri açısından geliştirecek türlü etkinlikler ve öğretim yöntemleri kullanılarak düzenlenmiştir. Destek eğitim uygulamaları Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji derslerini kapsamıştır. Uygulama esnasında ve önceki süreçte sorunlarla karşılaşılsa da yapılan uygulama öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmuştur. Öğrencilerin eğitsel, sosyal ve iletişim beceriyle ilgili mesafe kattıkları ortaya konmuştur.

Sullivan ve McDainel, (1983) yaptıkları çalışmada 10 okulda bireyselleştirilmiş eğitim programına göre destek hizmet alan öğrencilerin bu odada aldıkları eğitime ilişkin devamsızlık süreleri belirlenmiş ve kayıt edilmiştir. 14 destek odası öğretmeni iki hafta süresiyle bu öğrencilere ilişkin devamsızlık durumlarını belirlemişlerdir. Bu verilere göre öğrencinin bireysel eğitim programında düzenlenmiş olan süre ve tarihler dikkate alınarak, devamsızlıkların neden gerçekleştiği ile ilgili elde edilen bulgulara göre devamsızlıkların yaşanmaması için çözümler sunulmuştur. Bu önerilerden biri, yöneticilerin destek eğitim odasında eğitim veren öğretmenlere gereğinden fazla, destek odası dışında görev verilmemesi olmuştur.

Pemik, (2017) yapmış olduğu nitel araştırmasında üstün yetenekli öğrencilere yönelik verilen destek eğitime yönelik okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşlerini araştırmıştır. Araştırmada, 19 öğretmen ve 20 okul yöneticisi ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Yapılan araştırmadan elde edilen verilere göre destek eğitim odasında öğrencilerin genelde zekâ oyunu oynadıkları belirtilmiştir. Katılımcılar öğretim programı ve öğretim planı bulunmadığını, materyal eksiklikleri ve ortamın fiziksel durumunun yetersiz olduğunu, kullanılan programlarda sıkıntı yaşandığını ifade etmişlerdir. Katılımcı bireyler bu sıkıntılardan dolayı üstün yeteneği olan öğrencilerin eğitimleri için ayrı bir okulun olması gerektiği ve öğrencilerin burada destek eğitim alması gerektiğini önermişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcılar destek

eğitim odasında çalışacak bireylerin yeterli bilgiye sahip olması, üniversiteler ile okullar arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi öğrenciler yönelik mentörlük hizmeti sunulması gibi önerilerde de bulunmuşlardır.

Öpengin, (2018) eylem araştırması şeklinde desenlendiği çalışmasında üstün yeteneği olan öğrencilerin katıldığı destek eğitim oda uygulaması süreçlerinde ortaya çıkan problemlerin ve bu problemlere yönelik geliştirilen çözüm yollarının incelemesini yapmış ve araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre okulda üstün yeteneği olan öğrencilere yönelik destek eğitim uygulamalarının genel olarak katılımcılar tarafından olumlu değerlendirildiği belirlenmiştir, bununla birlikte süreçte özellikle uygulamanın okul saatleri içerisinde yürütülmesinden kaynaklı problemler dikkat çekmiştir.

Whittaker ve Taylor, (1995) Connecticut, New York, Ohio ve Vermont eyaletlerinde gerçekleştirdiği araştırmalarında kaynak oda öğretmenlerinin eğitim planlama sürelerini araştırmışlardır. Bu araştırmaya 159 eğitim yöneticisi katılmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilerden %75'e yakını öğretmenlerin günde planlama için 45 dakika ya da daha az süre harcadıklarını, %5'i ise öğretmenlerin planlama için 75 dakikadan daha fazla süre harcadıklarını bildirmiştir. Bunun yanında katılımcı yöneticilerin büyük çoğunluğuna göre öğretmenler bu planlama sürelerini; öğretim planını tamamlayarak, diğer öğretmen ve personele danışarak, öğrencilerin gelişimlerini raporlayarak, aile ile işbirliği içinde olarak ve bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirerek harcamalıdır.

Tortop ve Dinçer, (2016) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim uygulamalarına ilişkin 15 öğretmenin görüşlerini aldıkları nitel çalışmada görüşler 7 başlık altında analiz edilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin eğitsel yeterlilikleri, eğitim materyali, öğretim ortamları, yönetim olarak düzenlemeler, veli, öğretmenlerin önerileri boyutlarında incelemelerde bulunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin eğitimsel yeterlilikleri değerlendirildiğinde öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri eksik bulduğu ve daha kaliteli hizmet içi eğitimler istedikleri görülmüştür. Destek eğitimin sürdürüldüğu ortamların üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri açısından yeterli görülmediği, eğitimde kullanılan materyallerin eksik olduğu ve

destek eğitim alan öğrenci velilerinin destek eğitim uygulamalarına sıcak baktığı öğretmen görüşleriyle ortaya konmuştur.

McCulloch, (2010) yapmış olduğu çalışmada üstün yeteneği olan öğrencilerin katıldığı destek eğitim odası programlarının uygulandığı okullardaki okul yöneticisi, sınıf öğretmeni, üstün yetenekli birey uzmanları ve ailelerin destek eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini almıştır. Çalışmanın bulgularına göre destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla ilişkilerinde herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadığı görüşlerine varılmıştır. Ayrıca destek eğitimi kapsamında olan çocukların bu uygulamalara istekli bir şekilde katıldığı da görüşler sonucunda elde edilmiştir.

Gürgür, Kış Ve Akçamete, (2012) çalışmalarında Başbakanlık Özürlüler İdaresi (ÖZİDA) ve TEGV birlikteliği ile yürütülen destek eğitim hizmetlerinde gönüllü olarak eğitim veren öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere yönelik uygulanan bireysel destek eğitimi hakkında görüşlerini almışlardır. Araştırmada 8 öğretmen adayı ile çalışılmış ve araştırmaya göre öğretmen adayları özel eğitime ihtiyacı olan çocukların bireysel bir eğitimle desteklenmesi gerektiğini ve bu bireysel desteğin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal ve akademik yönden ilerlemesine katkı sağladığını vurgulamışlardır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin yetiştirilme süreçlerinde öğretmen adaylarının kaynaştırma ve destek eğitim uygulamalarına ilişkin tecrübe edinmelerinin önemine dikkat çekilmiştir.

Gelzheiser ve Meyers, (1991) yaptıkları çalışmada farklı öğretim yerlerinde farklı okuma eğitim yöntemi kullanıp kullanılmadığını araştırmışlardır. Elde edilen bulgulara göre normal sınıfta öğretmenler tarafından yapılan okuma eğitimi ile destek eğitim odalarındaki okuma eğitimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Araştırmada destek eğitim odası eğitimi veren öğretmenlerin daha farklı okuma eğitimi vermesi beklenmekte fakat bulgular bu durumu desteklememektedir. Araştırmacılar destek odalarının daha etkili kullanılması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

Nar ve Tortop, (2017) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim odalarındaki eğitimlerine ilişkin yapmış oldukları çalışmada 23 sınıf öğretmenin görüşlerini

almışlardır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin büyük bir kısmı aldıkları hizmet içi eğitimlerinin eksik kaldığını ve bu aldıkları eğitimin üstün yetenekli öğrencilere verilecek eğitimin farklılaştırılması konusunda kendilerine yeterince bilgiyi vermesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenler destek eğitimin yapıldığı odalara ilişkin iyileştirme çalışmalarının yapılması gerektiğini ve eğitimde kullanılan materyallerin öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak, eğitimlerine destek sağlayıp potansiyellerini artıracak şekilde odada bulunması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırma modeline; çalışma grubuna, araştırmaya katılanların demografik özelliklerine, araştırmacının rolüne, verilerin toplanma sürecine ve elde edilen verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odaları hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada nitel verilere dayalı durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Nitel durum çalışmasında en belirgin özellik tek veya birden fazla durumun derinlemesine araştırılmasının yapılması demektir. Var olan duruma yönelik etkenler bütünlük içerisinde araştırılırken durumun bu etkenlerden nasıl etkilendiğine odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında nitel araştırmanın amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemdeki amaç, küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt-grubu tanımlamaktır. Örneğin, okul-aile işbirliği konusunu çalışmak isteyen bir nitel araştırmacı, okulla işbirliği konusunda en az katılım gösteren düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi olan anneleri hedefleyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın çalışma grubu, 2016-2017 öğretim yılında, Ağrı ili, Patnos ilçesinde Özel Eğitim sınıfı uygulamaları olan devlet ilkokullarında görevli destek eğitim uygulamalarına katılan 20 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır.

Çalışma grubu oluşturulurken öğretmenlerin;

1. Sınıf öğretmeni olması,

2. Destek eğitim odasında görevli olması gibi ölçütler aranmıştır.

3.3. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Görüşmeler sonucunda Ağrı ilinin, Patnos ilçesindeki devlet ilkokullarında görevli, kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen öğrencilerin destek eğitim sürecine katılan sınıf öğretmenlerinden 20 geçerli görüşme formu elde edilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	12	60,0
Erkek	8	40,0
Toplam	20	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya toplamda 20 kişi katılmış olup, bunların %60'ını kadın öğretmenlerin ve geriye kalan %40'ının ise erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları

Mesleki Kıdem	f	%
1 Yıl	2	10,0
2 Yıl	7	35,0
3 Yıl	6	30,0
4 Yıl	2	10,0
5 Yıl ve Daha Üzeri	3	15,0
Toplam	20	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %10'unun 1 yıllık mesleki tecrübeye sahip olduğu, %35'inin 2 yıllık mesleki tecrübeye sahip olduğu, %30'unun 3 yıllık mesleki tecrübeye sahip olduğu, %10'unun 4 yıllık mesleki

tecrübeye sahip olduğu ve %15'inin ise 5 yıl ve daha fazla mesleki tecrübeye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Öğrenim Durumu	f	%
Lisans Mezunu	19	95,0
Yüksek Lisans Mezunu	1	05,0
Toplam	20	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, %95'inin lisans mezunu ve geriye kalan %5'inin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı iki eğitim-öğretim yılı MEB'e bağlı bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak destek eğitim odasında görev yapmış, kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen öğrencilere eğitim vererek bu süreci deneyimlemiştir. Bu deneyimi neticesinde araştırmacı, kaynaştırma yoluyla akranlarıyla birlikte eğitim alan özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin farklı eğitim hizmetleriyle desteklenmesi gerektiği düşüncesini benimsemiştir. Kaynaştırma ve destek eğitim uygulamaları açısından temel eğitim veren sınıf öğretmenlerinin destek eğitim sürecini değerlendirmelerinin önemini savunarak bu konuyu araştırmayı gerekli görmüştür.

Verilerin toplanma sürecinde araştırmacı destek eğitim odasında görevli 20 sınıf öğretmeni ile birebir görüşmüş, görüşme esnasında soruları yönelten ve açıklayan rolünü üstlenmiş, katılımcı öğretmenlerin görüşlerine hiçbir müdahalede bulunmamıştır. Ayrıca araştırmacı, süreçte katılımcı olarak yer almamıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler gerekli izinler alınarak, geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş bir adet yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Form 4 adet kişisel bilgileri içeren ve 12 adet destek eğitim odasına yönelik sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formundaki sorular için iki öğretmen ile 20 soruluk ön hazırlık çalışması

yapılmış ve uygun olmayan sorular çıkarılmıştır. Görüşme formundaki sorular iki alan uzmanı tarafından incelenerek forma son hali (Ek1) verilmiştir. Görüşmeye destek eğitim odalarında eğitim veren 20 gönüllü sınıf öğretmeni katılmıştır.

Görüşmeler randevu alınarak sınıf öğretmenlerinin uygun oldukları zamanlarda ve kendilerinin uygun gördüğü, rahat edebilecekleri yerlerde birebir görüşme yoluyla yapılmıştır. Uygulamada sınıf öğretmenlerinin soruları yanıtlarken bağımsız olmaları, kendilerinin de soruları dikkatli okuyup yanıtlamaları istenmiştir. Görüşme sırasında katılımcı öğretmenlerin ifadeleri değiştirilmeden yazıya aktarılarak kayıt edilmiştir.

Görüşme soruları:

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz
Kadın () 2. Erkek ()
2. Mesleki kıdeminiz kaç yıldır?
3. Öğrenim durumunuz nedir?
4. Görev yaptığınız okulunuzun adı nedir?

Görüşme Soruları:

1. Branşınızın destek eğitim konusundaki önemi göz önünde bulundurulduğunda aldığınız lisans eğitiminin bu konuya yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Destek eğitim odası hakkında ne ölçüde bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?
3. Okulunuzun şartlarını düşündüğünüzde, oluşturulan destek eğitim odaları özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılıyor?
4. Özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecinin güvenilirliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
5. Destek eğitim alan öğrenciler sosyal ve eğitsel anlamda nasıl bir gelişim gösteriyor?
6. Destek eğitim alan öğrencilerin devamsızlık durumları bu eğitim sürecini nasıl etkiliyor?

7. Destek eğitim alan öğrencilerin bu odaya karşı tutumları nasıldır?
8. Kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrenciler diğer arkadaşları tarafından nasıl algılanıyor?
9. Destek eğitim alan öğrenci velilerinin bu duruma bakış açısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
10. Aile ile işbirliğinin önemini göz önünde bulundurduğumuzda destek eğitim alan öğrenci velilerinin desteğinin bu sürece katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
11. Destek eğitim odasında çalışmak size ne gibi kazanımlar sağladı? (Özel eğitim yeterliliği, duyuşsal vb.)
12. Destek eğitim odasındaki eğitimin kalitesini artırmak için ne gibi önerilerde bulunursunuz?

3.6. Verilerin Analizi

Görüşmeler sonrasında elde edilen bulguların analiz işleminde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde ulaşılan veriler, önceden belirlenmiş olan konulara göre özetlenerek yorumlanmaktadır. Verilerin düzenlenmesi önceden belirlenen bu konulara göre yapılabildiği gibi, görüşmeler ve gözlemlerde kullanılan soruların veya boyutların dikkate alınmasıyla da yapılabilir. Bu yöntemde görüşme yapılan, gözlenen kişilerin görüşlerinin daha çarpıcı olarak aktarılması için doğrudan alıntılar sıkça yer almaktadır. Betimsel analizin amacı, elde edilmiş olan bulguların düzenlenerek açık bir şekilde okuyacak kişilere aktarılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Analiz esnasında görüşme formunda yer alan her bir soruya ilişkin katılımcı öğretmenlerin yanıtları dikkate alınarak araştırma problemlerine uygun temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan bu temalar iki alan uzmanı tarafından incelenerek araştırmaya uygun olarak son şekli verilmiştir. Görüşmeden elde edilen yanıtlar ışığında oluşturulan temalar, tablolar haline getirilerek yüzde ve frekans ile gösterilmiştir.

Görüşmelerden elde edilen verilerin sunumunda katılımcı öğretmen isimleri verilmeyerek her bir öğretmen için kod numarası kullanılmış (Ö1, Ö2, Ö3...) ve katılımcı öğretmenlerin görüşleri bu numaralar ile birebir alıntı yoluyla aktarılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada belirlenen alt problemlere ilişkin cevaplara ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen çıkarımsal analizler sonucunda ulaşılan bulgular incelenmiştir.

4.1. Araştırmanın Problemlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4: Destek Eğitim Odası Hakkında Katılımcı Öğretmenlerin Ne Ölçüde Bilgi Sahibi Olduklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Yeterli Bilgi Sahibi Değilim	4	20,0
Sınırlı Bilgiye Sahibim	8	40,0
Yeterli Bilgi Sahibiyim	8	40,0
Toplam	20	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin destek eğitim odaları hakkında ne ölçüde bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %20'sinin destek eğitimi konusunda yeterli bilgiye, birikime ve tecrübeye sahip olmadıkları görülmektedir. Bilgi, birikim ve tecrübe eksikliklerinin farkında olup sınırlı bilgilerinin olduğunu söyleyen ve kendisini destek eğitim odaları hakkında geliştirmeye çalışan öğretmenlerin oranı ise %40 olarak gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin destek eğitim odaları hakkında kendilerini yeterli bilgi, birikim ve donanıma sahip görme yüzdeleri ise %40 olarak görülmektedir.

Öğretmenlerden 4'ü destek eğitim konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığını belirtmişlerdir. Örneğin Ö20 bu konudaki düşüncesini “Destek odasında uyulması gereken kurallar ve öğretmen yeterliliğini belirleyen yönetmelikler ile ilgili bir eğitim sürecine tabi olmadığım için yeterli bilgi sahibi olduğumu düşünmüyorum” şeklinde ifade etmiştir.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden 8’i destek eğitim konusunda sınırlı bilgisi olduğunu dile getirmiştir. Bunlardan Ö2 “Yeterli ölçüde bilgi sahibi olduğumu düşünmüyorum. Ama çok da eksik değilim bu konuda. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilçede düzenlemiş olduğu bir seminere katılmışım”, Ö3 “Okulumuzda bu sene ilk kez uygulandığı için ufak eksiklerim olduğunu düşünüyorum...”, Ö1 “Destek eğitim odası hizmeti açtığım zaman bu alanla ilgilenmeye başladım. Eksiklerimin olduğunun farkındayım” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Öğretmenlerden 8’i destek eğitim konusunda yeterli bilgisi olduğunu söylemiştir. Örneğin Ö13 “Destek eğitim odası hakkında yayınlanan yönetmelik ve işlevi hakkında yeterince bilgi sahibiyim” , Ö4 “... Ders giriş çıkışı, öğrenciyle geçirilen süre, konunun işlenişi, öğrenci seviyesine inme noktasında yeterliyim” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 5: Destek Eğitim Odasında Çalışmanın Katılımcı Öğretmenlere Sağladığı Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Genellikle Olumlu Kazanımlar Sağladım	20	100,0
Toplam	20	100,0

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı destek eğitim odalarının kişisel hayatlarına ve mesleki tecrübelerine olumlu katkılar ve kazanımlar sağladığı ve bununla beraber hayata bakış açılarının destek eğitim odasında çalışmanın vermiş olduğu tecrübe ışığında olumlu yönde değişime uğradığı görüşünde hem fikir olmuşlardır.

Öğretmenlerden 20’si de destek eğitim odalarının kendilerine olumlu kazanımlar sağladığını ifade etmişlerdir. Bunlardan Ö18 “Bireysel farklılıkların önemine biraz daha farkındalık kazandırdı...”, Ö1 “3 yıl birinci sınıf okuttum. Okuma yazma öğretimi sürecinde en fazla zorlandığım öğrenciydi. Özel eğitim alanında ilerleme kaydettim. Düzeye inerek öğretim yapma yeterliliğim arttı. Farklı öğrenme düzeyine sahip öğrencilere karşı bakış açım gelişti”, Ö7 “Özel gereksinimi olan çocuklarla

çalışmak gerçek bir sabır meselesi. Süreç içinde öğrencideki çok ufak değişimleri bile görmek son derece tatmin edici oluyor. Öğretmen olarak zoru başarmış olmanın verdiği doyum ve mutluluk normal çalışmalara kıyasla çok çok daha yüksek”, Ö4 “Özel eğitime muhtaç çocukları tanımada ve gelişme evrelerini keşfetmede tecrübe edinmiş oldum”, Ö19 “İlk önce duygusal olarak böyle bir öğrenciyle çalışmak beni çok mutlu etti ve onu daha yakından tanıma fırsatı buldum”, Ö2 “Özel gereksinimli çocuklar hakkında bilgi edinmemi sağladı. Öğrenci-öğretmen ilişkisinde güzel tecrübeler edinmemi sağladı. Onların yaşamlarına katkıda bulunuyor olma hissi mutluluk verdi”, Ö3 “Öğrenciler arasında bireysel farklılıklar olduğunu, onlara karşı biraz daha duygusal ve sevecen yaklaşmam gerektiğini öğrendim” şeklinde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Tablo 6: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Sosyal Ve Eğitsel Anlamda Nasıl Bir Gelişim Gösterdiğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Gelişim Göstermiyor	1	05,0
Kısmen Gelişim Gösteriyor	5	25,0
Gelişim Gösteriyor	14	70,0
Toplam	20	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmada yer alan öğretmenlerin %5'inin destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin, destek eğitim odalarında verilen eğitimlerde ilerleme kaydedemediği bir başka deyişle hiç gelişim göstermedikleri görüşüne sahip olduğu görülmektedir. %25'i ise destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin verilen destek eğitime hızlı bir şekilde cevap vermese de öğrencilerin bu eğitime olumlu yönde tepki gösterme gayretinde oldukları şeklinde görüş belirtmişlerdir. Destek eğitim odalarında eğitim veren öğretmenlerin %70'i destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin bu eğitimle sosyal ve eğitsel anlamda kişisel gelişimlerine katkıda buldukları görüşündelerdir. Aynı zamanda bu sosyal ve eğitsel gelişimin her geçen gün biraz daha arttığı görüşlerde görülmektedir. Destek eğitim

odasında eğitim alan öğrencilerin, öğretmenlerin vermiş olduğu sosyal ve eğitsel eğitimlerle gözle görülen bir değişime uğradıkları ve gayet olumlu tepki ve davranış içerisinde oldukları elde edilen veriler ışığında anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerden 1'i destek eğitim alan öğrencinin hiç gelişim göstermediğini dile getirmiştir. “Destek eğitim alan öğrenciler aldıkları birebir eğitim dolayısıyla genelde olumlu gelişimler gösterir... Ancak benim öğrencim iletişime kapalı olduğu için tüm bu gelişimlerden söz etmem mümkün değil” (Ö14).

Sınıf öğretmenlerinden 5'i destek eğitim alan öğrencilerin eğitim sonrası belli ölçülerde gelişim gösterdiklerini belirtmiştir. Bunlardan Ö16 “ Bireyin almış olduğu birebir eğitim sayesinde akranlarıyla arasında olan fark bilişsel anlamda kapanıyor. Bu da eğitsel anlamda pozitif bir katkı sağlıyor. Ancak sosyal yönlü gözle görülür bir değişim gözlenmiyor”, Ö15 “Destek eğitim verdiğim öğrencim sosyal ve eğitsel anlamda oldukça zayıf düzeydeydi. Sosyal gelişimi iyi gelişme gösterdi fakat aile desteği hiç olmadığı için eğitsel anlamda pek ilerleme kaydedemedik”, Ö17 “Eğitsel anlamda büyük gelişmeler kaydettiğini düşünmüyorum ama sosyal anlamda daha fazla gelişim gösteriyor” şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerden 14'ü destek eğitim alan öğrencilerin eğitsel ve sosyal anlamda gelişim gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, Ö11 “Eğitsel anlamda birebir etkileşime girdikleri için daha iyi öğrenebiliyorlar. Sosyal anlamda öğrendiklerinin sayesinde özgüveni yükseliyor ”, Ö9 “Sosyal anlamda kendine güven geliştiriyor ve eğitim açısından da kendini geliştiriyor”, Ö13 “Destek eğitim alan öğrenciler sınıfta kendi halinde kalmış öğrenciler olduğundan destek eğitimden sonra bu çocuklar hem eğitsel hem sosyal açıdan gelişme göstermektedirler” şeklinde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Tablo 7: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Bu Odaya Karşı Tutumlarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Kararsızlar	2	10,0
Genellikle Olumlu Tutum İçerisindeler	12	60,0
Her Zaman Olumlu Tutum İçerisindeler	6	30,0
Toplam	20	100,0

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %10'u destek eğitim odalarında eğitim gören öğrencilerin bu odaya karşı tutumlarının ne olduğu hakkında net bir fikir yürütememekle birlikte tamamen olumsuz bir tutumlarının da olmadığı görüşündedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %60'ı ise destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin genellikle olumlu tepkiler gösterip ilerleme kaydettiği görüşünde olup, görüşlere göre öğrencilerin destek eğitim odalarına karşı genellikle olumlu yaklaşımlar sergiledikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin geriye kalan %30'u destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin destek eğitim odasına ilişkin tutumlarının tam olarak olumlu olduğu ve bununla birlikte kişisel olarak hızlı bir gelişim gösterdikleri görüşündedir. Öğrencilerin destek eğitim odalarına gelirken ailelerine ve destek eğitim odalarına geldikten sonra destek eğitim odalarında görevli öğretmenlere herhangi bir zorluk çıkarmadan, istekli bir şekilde eğitimlerini sürdürmekte oldukları yapılan bu araştırma sonucu gözlemlenmektedir.

Öğretmenlerden 2'si destek eğitim alan öğrencilerin bu odaya karşı tutumlarını ifade ederken net bir yargıda bulunamamışlardır. “Birebir eğitim aldığı için mutlu ama arkadaşlarından ayrıldığı için kendini kötü hissediyor” (Ö2). “Öğrenciler bazen istekli bir şekilde derse gelirken, bazen isteksiz oluyorlar” (Ö6).

Öğretmenlerden 12 si destek eğitim alan öğrencilerin bu odaya karşı genellikle olumlu bir tutum içerisinde olduklarını dile getirmiştir. Örneğin Ö13; “Öğrenciler ders eğlenceli bir hale getirildiğinde severek isteyerek derse gelmektedir”, Ö7 “İlk zamanlarda çekinme duygusu yoğun yaşanıyor. ...Çalışmalar ilerledikçe öğrencinin

oda hakkındaki tutumu da olumlu olarak değişiyor” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerden 6’sı öğrencilerin destek eğitim odasına karşı her zaman olumlu tutum geliştirdiklerine değinmiştir. Bunlardan 4 “ğrencilerle baş başa çalışılması çocukların derse ilgisini artırıyor. Sadece kendisiyle ilgilenildiği için sınıf ortamına göre derse karşı daha ilgili”, 12 “Birebir ilgiden dolayı odaya karşı olumlu duygular besliyorlar”, 1 “Kendilerini değerli hissediyorlar. Birebir ilgi ve yeni şeyler öğrenmeleri onları mutlu ediyor” şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Tablo 8: Okulun şartları Düşünüldüğünde Destek Eğitim Odalarının ocukların İhtiyaçlarını Ne lde Karşıladığına İlişkin Katılımcı ğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Hiç Karşılamıyor	13	65,0
Kısmen Karşılıyor	4	20,0
Karşılıyor	3	15,0
Toplam	20	100,0

Tablo 8 incelendiğinde, görüşmeye katılan öğretmenlerin %65’i okulun şartlarını düşündüğünde destek eğitim odalarının çocukların ihtiyaçlarını hiç karşılamadığı görüşünde olup destek eğitim odası adı altında destek eğitim odaları ile alakası olmayan sınıfların kullanıldığını belirtmişlerdir. % 20’sinin görüşüne göre destek eğitim odalarında tam anlamı ile olmasa da destek eğitim almaya gelen öğrencilere eldeki imkânlar doğrultusunda kişisel gelişimlerini artırmaya yönelik eğitimler verilmeye gayret edildiği görülmektedir. Öğretmenlerin %15’i ise destek eğitim odalarının çocukların temel ihtiyaçlarını karşıladığı ve eğitimlerde kullanılan materyallerin destek eğitim odalarındaki eğitim için yeterli olduğu görüşünde olmuşlardır.

Öğretmenlerden 13'ü destek eğitim odalarının özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir: “Oluşturulan destek eğitim odası çocukların ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamaktadır” (Ö6). “Okulumuzda destek eğitim için özel bir oda bulunmamaktadır. Öğretmenler odasında yapıldığı için de ihtiyacı karşılamakta eksik kalıyor. Hem ses geçirmesi bakımından hem de araç gereç olarak yeterli değil” (Ö2). “... Derslik sayısının yetersizliği ve destek eğitimin verildiği öğretim alanının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılaması öğretmenin dışardan getirdiği materyallerle sınırlı. Bu sebepten okulumuzdaki destek eğitim odası öğrenci ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmamıştır” (Ö20). “Okulumuz bünyesinde açılan destek eğitim odası özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını karşılamada yetersizdir. Okulun fiziki koşullarının yetersiz oluşu bu konuda önemli bir etkidir. Ne olursa olsun konu özel gereksinimli çocuklar olduğu için onlar için ayarlanan odaların da daha kapsamlı donanıma sahip olması gerektiğini düşünüyorum” (Ö14).

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü destek eğitim odalarının bu odada eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarını kısmen karşıladığını dile getirmişlerdir. Örneğin Ö11 “İhtiyaçların karşılanması konusunda fiziki eksiklikler var. Temel ihtiyaçlar karşılanabilir durumda” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Öğretmenlerden 3'ü okullarda oluşturulan destek eğitim odalarının öğrencinin ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmişlerdir. Bunlardan Ö18 “Öğrencinin hem fiziksel hem bilişsel anlamda ihtiyaçlarını karşılayacak seviyededir” diyerek düşüncesini belirtmiştir.

Tablo 9: Destek Eğitim Alan Öğrenci Velilerinin Bu Duruma Bakış Açıklarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Hiç Memnun Değil	1	05,0
Memnun Değil	1	05,0
Kararsız	2	10,0
Memnun	13	65,0
Çok Memnun	3	15,0
Toplam	20	100,0

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %5'inin görüşü destek eğitim alan öğrenci velilerinin destek eğitim odalarına bakış açısının hiç olumlu olmadığı yönündedir. %5'i ise velilerin destek eğitim odalarından memnun olmadığı görüşündedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %10'u ise velilerin destek eğitim odaları hakkında pek bir bilgiye sahip olmadıkları için kararsız kaldıkları görüşündedirler. %65'lik dilim ise destek eğitim odalarında eğitim alan öğrenci velilerinin destek eğitim odalarından memnun oldukları görüşündedir. Velilerde bu düşüncenin oluşmasında çocuklarının destek eğitim odalarında aldıkları eğitim sonucu kişisel gelişimlerinde olumlu yönde değişim gösterdikleri düşüncesi etkili olmuştur. Geriye kalan öğretmenlerin %15'i, velilerin destek eğitim odalarında verilen eğitimlerden ve çocuklarındaki olumlu gelişimden oldukça mutlu oldukları, destek eğitim odaları hakkındaki görüşlerinde kesinlikle olumsuz bir düşünce sahibi olmadıkları görüşündedir.

Öğretmenlerden 1'i velinin destek eğitim odasına hiç sıcak bakmadığını dile getirmiştir. “Veliler genel olarak destek eğitimine çok iyi bakmıyorlar. Öğrencilerinin başarısızlığını kabullenmek veliler için çok zor oluyor” (Ö15).

Sınıf öğretmenlerinden 1'i de velilerin çocuklarının destek eğitim odasında eğitim almalarından memnun olmadıklarını söylemiştir. “Çocuklarının arkadaşları yanında kötü bir duruma düşmelerini istemiyorlar. Arkadaşlarının durumdan haberdar olmalarını istemiyorlar. Arkadaşlarının alay etmelerinden korkuyorlar” (Ö10).

Öğretmenlerin 2'si destek eğitime katılan öğrenci velilerinin bu odaya karşı tutumları konusunda net bir fikirde bulunmamışlardır. Örneğin Ö16 “ Bu konuda asıl görev veliye destek odalarını doğru ve ikna edici anlatabilmekten geçiyor. Veli kaynaklı farklı bakış açıları genellikle veliye bu durumun doğru anlatılmamasından kaynaklanıyor” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerden 13'ü destek eğitime katılan özel gereksinimli öğrenci velilerinin durumdan memnun olduklarını, kursa katılmasını olumlu karşıladıklarını vurgulamışlardır. Bunlardan Ö2 “Çocuğunun özel bir eğitim alması hoşuna gidiyor. Eğitsel anlamda ilerleyeceğini düşündüğü için istekli yaklaşıyor”, Ö14 “Veliler çocuklarıyla özel olarak ilgilenildiğini bildikleri için pozitif bakış açısına sahipler”, Ö9 “Çocuk yeterli bilgiyi aldığımda çocuğun kendini geliştirmek, eksiklerini gidermek için fırsat olduğunu düşünüyor” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin 3'ü destek eğitime katılan öğrenci velilerinin bu duruma bakış açılarının oldukça iyi olduğunu ve durumdan çok memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Örneğin Ö11 “Destek eğitimi alan öğrenci velileri durumdan çok memnun. Hatta çoğunlukla keşke daha önce de böyle bir çalışma olsaydı diye yorumlar alıyoruz” diyerek velilerin memnuniyetini dile getirmiştir.

Tablo 10: Destek Eğitim Alan Öğrenci Velilerinin Sürece Katkısına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Sürece Hiç Katkıları Yok	3	15,0
Sürece Pek Katkıları Yok	6	30,0
Genellikle Sürece Katkıları Var	7	35,0
Her Zaman Sürece Katkıları Var	4	20,0
Toplam	20	100,0

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15'inin verdiği yanıtta göre destek eğitim alan öğrenci velilerinin bu sürece hiç katkılarının olmadığını ve bu süreç hakkında bilgi yetersizliklerinin olduğu görülmektedir. %'30'unun

görüşüne göre ise destek eğitim alan öğrenci velilerinin sürece yeteri kadar katkı göstermediği ve destek eğitim odalarında eğitim alan çocuklarının takibi konusunda eksiklerinin olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %35'inin görüşüne göre destek eğitim odalarında eğitim alan öğrenci velilerinin sürece katkı sağladıkları ve bu eğitim sürecini takip edip destek eğitimi odalarında eğitim gören çocuklarının gelişimine katkı sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Son olarak öğretmenlerin %20'sinin görüşüne göre, velilerin destek eğitim odalarında verilen eğitim ile çocuklarının her türlü kişisel gelişimlerini artırması için uğraş gösterdikleri, bu eğitim sürecini üst seviyeye çıkarmak için üstlerine düşen görevleri yerine getirdikleri ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerden 3'ü destek eğitim alan öğrenci velilerinin sürece katkısı olmadığını dile getirmişlerdir. Örneğin Ö8 “Bizim bulunduğumuz bölge gereği aile işbirliği olmuyor”, Ö10 “Bu yörede babalar dışarıda çalıştığı için, anne de okuma-yazma bilmediği için ilgilenmiyorlar. İlgilenmeleri gerektiğinin farkında bile değiller” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ö14 ise bu konudaki görüşünü şu şekilde dile getirmiştir: “...Aile tarafından desteklenen ve ilgilenilen öğrenci daha hızlı gelişim gösterir. Aksi durumda verilen eğitimler sınırlı aşamada kalıyor. Benim öğrencimin ailesinin de destek olmadığını düşünürsek sürecin verimliliği sınırlı kaldı”.

Öğretmenlerden 6'sı öğrenci velilerinin sürece sınırlı katkıları olduğunu söylemiştir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir: “... Bulduğumuz çevrenin sosyo-kültürel ve aile planlaması, aile ile işbirliği konusunda olumsuz bir etkilenmeyi beraberinde getiriyor. Ailenin tüm süreç göz önüne alındığında sürece olumlu katkılarının sınırlı olduğunu düşünüyorum” (Ö20). “Veli bu sürece olumlu yaklaşırsa da öğrenciye çok fazla katkı sağlayamıyor. Velinin ilgisiz davranması ve eğitsel durumunun yeterli olmayışı katkı sağlamasını engelliyor” (Ö2).

Öğretmenlerden 7'si velilerin destek eğitim alan çocukları için sürece katkılarının olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin Ö1 “Eğitim üç temel ayak üzerinde ilerler. Aile, öğrenci, öğretmen. Bu üç ayaktan biri olmazsa olmazdır. Kabul süreci oluştuğunda ailenin desteğinde de olumlu yönde değişme oluşmaktadır ve sürece katkı sağlamaktadır ” şeklinde bu görüşünü ifade etmiştir.

Öğretmenlerden 4'ü velilerin özel gereksinimli ve destek eğitim alan öğrenciler için önem arz ettiğini ve velilerin sürece katkılarının fazla olduğunu dile getirmişlerdir. Bunlardan Ö3 “Velilerle sık sık işbirliği içinde olmamızın süreci oldukça olumlu etkilediğini düşünüyorum” diyerek bu konudaki düşüncesini belirtmiştir.

Tablo 11: Destek Eğitim Odasındaki Eğitimin Kalitesini Arttırmak İçin Önerilere İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Öğrencilerin İhtiyaçlarına Uygun Materyal	5	25,0
Ders Sürelerinin Artırılması	1	05,0
Destek Eğitim Odasının Yapılması	2	10,0
Aile İle İş Birliği	3	15,0
Öğretmene Eğitim Verilmesi	1	05,0
Bu Maddelerden Birkaçı	8	40,0
Toplam	20	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %25'i destek eğitim odalarında öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun materyaller bulundurulması ve temin edilmesi gerektiği görüşündelerdir. %5'i ise destek eğitimlerin ders sürelerinin uzatılması önerisini sunmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 10'u ise okullarında destek eğitim odalarının olmayışından yakınıp, okullarında destek eğitim odaları oluşturulması gerektiği görüşündelerdir. %15'i ise destek eğitiminin yararlı olması için sadece okulda verilen eğitimin yeterli olmadığı ve aile ile birlikte iş birliği içerisinde olup öğrenciye daha fazla katkı sağlanabileceği görüşünde hem fikir olmuşlardır. %5'i bu eğitimi verecek olan kişilerin bu konuda daha fazla eğitim alması gerektiği düşüncesindedir. Geriye kalan %40'lık dilim ise bu belirtilen görüşlerin birkaçına birden değinerek bunların uygulamaya konulmasının, destek eğitim

odalarında eğitim gören öğrenciye çok daha fazla katkı sağlayabileceğini düşünmektedirler.

Öğretmenlerden 5'i destek eğitim odalarında öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak materyallerin bulunması gerektiğine değinmişlerdir. Bu öğretmenlerden Ö4 “Eğitimin yapıldığı yer, öğrencinin ihtiyaçlarına göre daha iyi düzenlenebilir. Çocukların dikkati çabuk dağıldığı için ilgisini cezbedecek, konuyla bağlantılı materyal sağlanabilir ” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Öğretmenlerden 1'i destek eğitim odalarında gerçekleşen eğitim sürelerinin yeterli olmadığını dile getirmiştir. “...Kurs saatini öğretmenin belirlemesi gerekir. Bazı çocuklara programda belirtilen saatler yetmiyor” (Ö8).

Öğretmenlerin 2'si özel gereksinimli öğrenciler için ayrı bir destek eğitim odasının oluşturulmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Bu öğretmenlerden Ö6 “Destek eğitim odasının okulda başka bir amaçla kullanılmayan sadece bu amaç için tasarlanmış olması gerekir” diyerek bu düşüncesini belirtmiştir.

Öğretmenlerden 3'ü destek eğitim odalarında verilen eğitimin başarılı olabilmesi için aile ile iletişimin önemine dikkat çekmiştir. Bunlardan Ö5 “Ailenin iş birliği daha çok sağlanmalı ve çocukların yetersizlikleri detaylı olarak belirlenip öyle ilerleme sağlanmalı” diyerek ailenin sürece dahil olması gerektiğini vurgulamıştır.

Öğretmenlerin 1'i destek eğitim odasında eğitim veren kişilerin bu eğitime yönelik yeterli bilgiye sahip olması gerektiğini ve bu konuda çalışmalar yapılmasının daha faydalı olacağını dile getirmiştir. “Daha tecrübeli kişilere yer verilmeli ve bu konuda eğitim verilmelidir” (Ö17).

Öğretmenlerden 8'i destek eğitim odalarında verilen eğitimin kalitesini artırmak için birkaç konuya birden değinmiştir. Bu görüşlerden bazıları şunlardır: “Destek eğitim odası öğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak donanımda ve mutlaka ayrı olarak bulunmalıdır. Bu öğrenciler için özel materyaller olmalı ve ortam buna göre düzenlenmelidir. Ek olarak öğretmenlere yeterli düzeyde hizmet içi seminerler düzenlenmelidir. ...” (Ö14). “Öncelikle lisans programlarındaki derslerin teorikten ziyade uygulama ağırlıklı olması taraftarıyım ve bunun yanında okullara gerekli ve yeterli bütçe ayrılarak çocuğun çok yönlü gelişimini destekleyen destek odaları

kurulması gerektiği kanaatindeyim” (Ö16). “Yeterli zaman, uygun ortam, yeterli kaynak ve veli desteği ile başarı sağlanacağını düşünüyorum” (Ö9). “Destek eğitim odasının bu çocukların özelliklerine göre düzenlenmesi sağlanmalıdır. Gereksiz eşyalar çıkartılmalı, çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelere kaldırılmalıdır. Okullarda kütüphane veya boş sınıflar yerine gerçekten destek eğitim odaları açılmalıdır” (Ö13).

Tablo 12: Lisans Eğitiminin, Destek Eğitim Konusundaki Yeterliliğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Yetersiz	11	55,0
Kararsızım	3	15,0
Yeterli	6	30,0
Toplam	20	100,0

Tablo 12 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %55’i destek eğitim odaları konusunda aldıkları lisans eğitimlerinin ihtiyacı karşılamadığı ve destek eğitim odasında verilen eğitim konularında yetersiz oldukları görüşündelerdir. Katılımcı öğretmenlerin %15’i, destek eğitim odaları ile ilgili aldıkları lisans eğitimlerini bu konuda tam olarak yetersiz bulmasalar da kararsız bir tutum içinde olmuşlardır. %30’u ise destek eğitim odalarındaki eğitimle bu konuda aldıkları lisans eğitimlerinin benzerlik gösterdiği ve bu eğitim konularının birçoğunu lisans eğitim hayatında da görmüş olmalarından dolayı lisans eğitimlerinin yeterli olduğu görüşündedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 11’i aldıkları lisans eğitimlerinin destek eğitim hakkında yeterli bilgi vermediğini söylemişlerdir. Bunlardan Ö20 “Lisans eğitimin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü lisans eğitimi alırken verilen özel eğitim dersi genel çerçevede anlatılmıştı. Destek odasıyla ilgili yeterli bilgi verildiğini düşünmüyorum”, Ö16 “Lisans programındaki dersler daha çok teorik odaklı olduğundan dolayı konuyla ilgili yetersiz kaldığı kanaatindeyim”, Ö14 “Aldığım lisans eğitiminin destek eğitim, dolayısıyla özel eğitim alanında yeterli olduğunu

düşünmüyorum. Çünkü lisans eğitimi genellikle yüzeysel konuları içerir bu konuda. Detaya inilmez, başlık aşamasında bilgiler verilir. Bu bağlamda konudaki yeterliliğim de sınırlı aşamada kalmıştır diyebilirim”, Ö13 “Lisans programında bu konuyla ilgili dersler bulunmasına rağmen yetersiz ve ders sayısı az”, Ö8 “Üniversite eğitimi sınıf öğretmenleri için genel bilgi verme olarak geçiyor. Öğretmenliği meslekte öğreniyoruz. Lisans eğitimi destek eğitimi için yeterli değil” diyerek lisans eğitimlerinin destek eğitim konusunda yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerden 3’ü lisans eğitimlerinin destek eğitim konusundaki yeterliliği hakkında kararsız kalmışlardır. Örneğin Ö19 “Teorik olarak gerekli eğitimi aldık fakat uygulamalı bir eğitim olmadığı için biraz yetersizlikler mevcut” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin 6’sı ise üniversitede almış oldukları eğitimin destek eğitim için yeterli olduğunu dile getirmişlerdir. Bu öğretmenlerden Ö6 “Branşım sınıf öğretmenliği ve branşımın lisans eğitiminde özel eğitime muhtaç öğrenciler için eğitim aldığımdan yeterli görüyorum” diyerek lisans eğitimini bu konuda yeterli bulduğunu ifade etmiştir. Ö4 ise “Yeterli. Destek eğitim öğrencileri daha çok okuma yazma, 4 işlem becerisi gibi temel seviyelerde olduğundan, öğrenci ihtiyaçlarını karşılama konusunda aldığımız eğitim yeterli” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 13: Özel Gereksinimli Öğrencilerin Tanılama Sürecinin Güvenilirliği Konusundaki Düşüncelerine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Hiç Güvenilir Değil	3	15,0
Güvenilir Değil	9	45,0
Fikrim Yok	2	10,0
Kısmen Güvenilir	2	10,0
Kesinlikle Güvenilir	4	20,0
Toplam	20	100,0

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15'inin özel gereksinimli öğrencileri tanılama sürecinin güvenilirliği konusunda, bu sürecin hiç güvenilir olmadığı düşüncesinde olduğu, %45'inin ise sözü edilen tanılama sürecinin eksik ve doğru yapılmadığı gerekçesi ile güvenilir bulmadığı görülmektedir. %10'unun ise tanılama konusu ile ilgili fikri bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %10'u ise tanılama sürecini tam anlamı ile doğru bulmamasına rağmen güvenilir taraflarının olduğu düşüncesini savunmaktadırlar. Geriye kalan %20'si ise özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecinin doğru işlediğini ve sürecin güvenilirliği konusunda olumlu düşünceleri olduğunu yapılan görüşmelerde belirtmişlerdir.

3 öğretmen destek eğitim sürecindeki özel gereksinimli öğrencilerin tanılanması konusunda yetersizliklerin bulunduğunu, tanılanın hiç güvenilir olmadığını vurgulamışlardır. Örneğin Ö14 “Tanılama, bir süreç olarak düşünülmesi gereken bu konudaki önemli bir faktördür. Kendi öğrencim için böyle bir sıkıntının olduğunu düşünüyorum. Teorikte hafif düzey olarak belirlenen öğrencimin aslında daha ağır düzeyde olduğu kanaatindeyim. Çünkü gerek sosyal gerek bilinçsel olarak kapalı bir öğrencinin tanısının hafif olarak belirlenmemiş olması gerekir. Bu yüzden sürecin güvenilir olduğunu düşünmüyorum” diyerek tanılama sürecini hiç güvenilir bulmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerden 9'u özel gereksinimli öğrencilerin tanılanma konusunda güvenilirliğin olmadığını dile getirmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir: “Tanılamaların çok yeterli ve profesyonelce yapıldığını düşünmüyorum. Yeterince detaylı tanılamalar yapılmıyor” (Ö7). “Tanılama sürecinde öğrencinin eksik tanılandığını, öğrencinin var olan eksikliğinin genelleme hatalarına uğradığını ve yanlış tanılanın süreç içinde değiştirilmesi gerekirken karşılaşılan bürokratik süreçler tanılanın güvenilirliğini düşürmektedir” (Ö20). “Bu konuda özel gereksinimli çocukları tanılamada öğretmen ve RAM uyumsuzluğu yaşanıyor. Öğretmen uzun süre çocuğu gözlemlediği için tanılamayı daha iyi yapıyor. Ama Ram bazen tanılamayı yapamıyor” (Ö8).

Özel gereksinimli öğrencilerin tanılanması konusunda 2 öğretmen bu konuda fikirleri bulunmadığını söylemişlerdir. Örneğin Ö11“Tanılama sürecinin ciddi gözlem

ve uzmanlık gerektirdiğini düşünüyorum. Bu konuda bilgi sahibi değilim” diyerek fikri olmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerden 2’si özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecini tam olarak güvenilir görmeseler de kısmen güvenilir bulmuşlardır. Bunlardan Ö6 “Tanılama sürecini Ram ve ilgili birimlerce tarafsız bir şekilde yapıldığı takdirde güvenilir olduğunu düşünüyorum” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Tanılama sürecinin doğru ve güvenilir bir şekilde işlediğini düşünen ise 4 öğretmen olmuştur. Bu görüşte olan öğretmenlerden birkaçı düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir: “Tanılama sürecinde ilk önce sınıf öğretmenin dikkat ve özeni çok önemlidir. Daha sonrasında gerekli olan tüm çalışmaların özverili bir şekilde yapıldığına inanıyorum (Ö19). “Daha profesyonel kişiler tanıladığı için güvenilir olduğunu düşünüyorum” (Ö12). “Bu öğrenciler birinci kademedен itibaren belli oldukları için ve rehberlik servisi ile işbirliği içinde olduğumuz için güvenilir olduğunu düşünüyorum” (Ö3).

Tablo 14: Destek Eğitim Alan Öğrencilerin Devamsızlık Durumlarının Bu Eğitim Sürecini Nasıl Etkilediğine İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Olumsuz Etkiliyor	20	100,0
Toplam	20	100,0

Tablo 14 incelendiğinde, araştırmada yer alan öğretmenlerin tamamı destek eğitim alan öğrencilerin devamsızlık durumlarının, aldıkları eğitim sürecini olumsuz yönde etkilediği görüşünde hem fikir olup, öğrencilerin eğitim sürecinde devamsızlık yapmaması gerektiğini düşünmektedirler.

Öğretmenlerin hepsi de destek eğitime katılan öğrencilerin devamsızlık durumlarının sürece olumsuz yansıdığını ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir: “Öğrenciler unutmaya meyilli olduklarından devamsızlık yaptıklarında süreç başa dönüyor” (Ö4). “Devamsızlık genelde bu öğrencilerin en büyük sorunu

oluyor. Öğrenci okula gelmediğinde her şeyi unutarak geliyor ve sıfırdan başlaman gerekebiliyor. Devamsızlık öğrenciyi aşırı olumsuz etkiliyor” (Ö15). “Devamsızlık durumu çalışmanın seyrini çok olumsuz etkiliyor. Planlanan çalışmalar gerektiği süre ve ölçüde yapılamadığında kazanılan becerileri de olumsuz etkiliyor” (Ö7). “Devamsızlık çocukları olumsuz etkilemektedir. Önceki derslerde aldığı kazanımların unutulmasına, derslerden soğumasına neden olmaktadır (Ö13). “Devamsızlık yapan öğrenciler alacakları eğitimden mahrum kalmalarının yanı sıra edindikleri bilgileri de unuttukları için olumsuz olarak etkiliyor bu süreci. Bu bağlamda devamsızlık, öğrencinin gelişim göstermesini engelleyen önemli bir faktördür” (Ö14). “Devamsızlık yaptıkları zaman amaca ulaşmak zorlaşıyor. Öğrencinin tekrar etme gibi bir durumu da yoksa unutma gerçekleşiyor. Sürecin verimli olmasını istiyorsak devamlılık sağlanmalıdır” (Ö2).

Tablo 15: Kaynaştırma Öğrencileri Arasından Destek Eğitim Odasına Alınan Öğrencilerin Diğer Akranları Tarafından Nasıl Algılandıklarına İlişkin Katılımcı Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f	%
Olumsuz Algılanıyor	6	30,0
Değişim Olmuyor	4	20,0
Olumlu Algılanıyor	7	35,0
Çok Olumlu Algılanıyor	3	15,0
Toplam	20	100,0

Tablo 15 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %30’unun görüşüne göre kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından olumsuz algılandıkları görülmektedir. %20’si ise destek eğitim odasına alınan öğrencilerin bu odada eğitim alma durumlarının diğer arkadaşları tarafından olumlu veya olumsuz bir değişim oluşturmadığı görüşündedir. %35’inin görüşüne göre ise kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrenciler, akranları tarafından ön yargı ile karşılanmamış ve akranları bu duruma

olumlu tepki vermişlerdir. Geriye kalan %15'lik dilimdeki öğretmenlerin görüşüne göre ise destek eğitim odasına alınan öğrenciler diğer arkadaşları tarafından benimsenerek çok olumlu bir şekilde karşılanmaktadır.

Öğretmenlerden 6'sı destek eğitim alan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından olumsuz olarak algılandığını ifade etmektedir. Bu görüşte olan öğretmenlerden Ö6 "Diğer arkadaşları odanın kaynaştırma öğrencilerine ait olduğunu bilirlerse dalga geçmeye başlıyorlar", Ö15 "Diğer arkadaşları tarafından bazen dışlanabiliyorlar. Bazen dalga konusu olabiliyorlar. Bu konuda sınıf öğretmenin tutumunun önemli olduğunu düşünüyorum", Ö12 "Bazı arkadaşları tarafından dalga geçiliyor", Ö17 "Daha ayrıcalıklı görülüyorlar, dışlama gibi davranışlarda bulunuyorlar" şeklinde destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akranlarının olumsuz tutumlarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü, destek eğitim alan öğrencilerin bu odada ders alıyor olmalarının diğer arkadaşlarının onlara karşı tutumunu değiştirmedğini dile getirmişlerdir. Örneğin Ö1 "Algılarında önemli bir değişim olmamıştır", Ö4 "Öğrencilerin tutumlarını gözleme fırsatı bulamadık. Öğrenci bazen ortaokul grubuyla okula geldiğinden arkadaşlarının birçoğu duruma ilgisiz" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

7 öğretmen destek eğitimi alan öğrencilerin bu durumunun diğer arkadaşları tarafından olumlu karşılandığını söylemişlerdir. Bu görüşlerden birkaçı şu şekildedir: "Özel bir durumu olduğunu bildikleri için onu dışlamıyorlar. Destek eğitim dışındaki zamanlarda onunla iyi bir iletişim içinde oluyorlar" (Ö2). "Onu kurs olarak algılıyor ve çalışması için bir fırsat olarak görüyorlar" (Ö9). "Bu konuda bir sorun ya da olumsuz bir durum yaşanmıyor. Zaten sorunun farkında olan çocuklar bunu çok olağan bir olay olarak algılıyor" (Ö7).

Öğretmenlerden 3'ü, destek eğitim alan öğrencilerin arkadaşları tarafından oldukça olumlu bir şekilde karşılandığını vurgulamışlardır. Bunlardan Ö13 destek eğitim alan öğrencilere karşı akranlarının olumlu tutumunu "Destek eğitim odasına alınan çocuk sınıfa neşeli dönüp çocuklara güzel şeyler anlatıp hissettirdiğinde diğer çocuklarda destek eğitim odasına katılmak için talepte bulunuyorlar" şeklinde ifade

etmiştir. Ö5 ise “Onun durumunu bildikleri için öğrendiği şeyleri paylaştıkça diğer çocuklar da ona destek veriyor” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen verilerle alan yazın karşılaştırılarak tartışılmıştır. Tartışmadan sonra bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

5.1.1. Destek Eğitim Odalarının Öğrenciye Sağladığı Faydalar

Bu araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin %5'i destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin, verilen eğitimlerde ilerleme kaydedemediğini, %25'i destek eğitim odalarında eğitim alan öğrencilerin bu eğitimle birlikte olumlu bir gelişim gösterme eğiliminde olduğunu, %70'i ise bu eğitimle birlikte öğrencilerin sosyal ve eğitsel anlamda oldukça gelişim gösterdiklerini, gayet olumlu tepki ve davranışlar içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. Ünay (2012)'ın bireysel olarak yapılan destek eğitiminin kaynaştırma öğrencilerinin öz yeterlilik algıları ve matematik başarıları üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırmasındaki bulgular, destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin öz yeterliliklerinin ve matematik başarılarının artmış olduğunu göstermektedir.

Akay, Uzuner ve Girgin, (2014) eylem araştırması yöntemiyle kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilere sunulan destek eğitim odasında verilen eğitim sürecini inceledikleri araştırmada, destek eğitim odasını, işitme engeli bulunan öğrencileri eğitsel beceriler ve dil açısından geliştirecek faaliyetler ve öğretim yöntemlerinin kullanılması şeklinde düzenlemişlerdir. Bunun sonucunda destek eğitim odasında eğitim alan bu öğrencilerin sosyal, iletişimsel ve akademik olarak gelişim gösterdikleri ortaya konmuştur. Çulha, (2010) kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen öğrencileriyle yaptığı araştırmasında bireysel destek eğitiminin öğrencinin yabancı dil öğrenmesinde etkili olduğunu ve kalıcılık sağladığını belirlemiştir.

Howard, Rose ve Rose, (1994) yaptıkları çalışmada destek eğitim odalarında öğrenci sayısının az olmasından kaynaklı bireyselleştirmenin ve çalışmanın daha kolay olduğu sonucuna varmışlardır. Gürgür, Kış ve Akçamete, (2012) de çalışmalarında destek özel eğitim hizmetlerinde gönüllü olarak görev yapan öğretmen adaylarının

kaynaştırma öğrencilerinin yer aldığı bireysel eğitim desteğine ilişkin görüşlerini almış ve araştırmanın bulgularına göre bireysel destek uygulamasının özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin sosyal ve akademik açıdan gelişmesine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Alan yazın ve araştırma bulguları karşılaştırıldığında özel gereksinimli öğrencilerin destek eğitim odalarında eğitim görmelerinin öğrencilerin sosyal ilişkiler bakımından gelişmelerine sebep olduğu ve zihinsel gelişimlerini de desteklediği belirlenmiştir.

5.1.2. Destek Eğitim Odalarının Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Uygunluğu

Araştırmada öğretmenlerin %65'i destek eğitim odalarının çocukların ihtiyaçlarını hiç karşılamadığı ve destek eğitim için ayrı bir odanın bulunmadığı, odaların bu eğitim için yetersiz kaldığı görüşünde olmuşlardır. Öğretmenlerin %20'sinin görüşüne göre destek eğitim odalarının tam olarak eğitim alan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığı, öğrenciyi belli ölçülerde desteklediği ortaya konmuştur. %15'inin görüşüne göre ise destek eğitim odalarının çocukların temel ihtiyaçlarını karşıladığı ve eğitimlerde kullanılan materyallerin destek eğitim odalarında yeterli olduğu görülmüştür.

Yapılan benzer araştırmalar ele alındığında, destek eğitim odalarının bu odada eğitim alan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığı ve materyal konusunda da eksikliklerin görüldüğü konusunda bu araştırmayı desteklemektedir. Girgin, (2006) işitme engelli öğrencilere yönelik yapmış olduğu araştırmasında bu öğrencilerin eğitim aldığı ortamlardaki gürültü-ses dengesine dikkat çekmiştir. Araştırmada, işitme engeli bulunan öğrencilerin eğitim yerlerinde işitme cihazının kullanılmasına uygun ve dinleme sürecine kolaylık sağlayacak düzenlemeler yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Tortop ve Dinçer, (2016) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim uygulamalarına ilişkin 15 öğretmenin görüşlerini aldıkları nitel çalışmalarında destek eğitimin sürdürüldüğü ortamların üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri açısından yetersiz kaldığı, eğitimde kullanılan materyallerin de bu öğrencilerin eğitimleri için

eksik olduğu görüşlerine ulaşmışlardır. Afat, (2017) çalışmasında İstanbul iline bağlı ilk ve orta kademedeki okulların %92'sinde destek eğitim odasının bulunmadığını ve açılan 216 destek eğitim odasının da %98'inin donanımsal açıdan ihtiyaçları olduğunu ortaya koymuştur.

5.1.3. Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Bu Odaya Karşı Tutumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, destek eğitimi alan öğrencilerin bu eğitime olumlu baktığını vurgulamış ve öğrencilerin bu eğitim sonrasında ilerleme kat etmelerinden dolayı eğitime istekli olarak geldiklerini belirtmişlerdir.

Diğer yandan destek eğitim odasındaki öğrenciler sınıfındaki diğer arkadaşları tarafından nasıl değerlendirildiği konusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin %30'u kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından olumsuz algılandıklarını, %20'si ise destek eğitim odasına alınan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından nasıl algılandığına ilişkin olumlu veya olumsuz bir değişimin oluşmadığını belirtmişlerdir. %35'i ise kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından ön yargı ile karşılanmayıp akranlarının bu duruma olumlu tepki gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Son olarak %15'i ise, destek eğitim odasına alınan öğrencilerin diğer arkadaşları tarafından çok olumlu karşılandığını söylemişlerdir.

Alan yazın incelendiğinde McCulloch, (2010) çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin katıldığı destek eğitim odasına yönelik edindiği görüşlere göre destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla ilişkilerinde herhangi bir olumsuz durum olmadığı görüşlerine varılmıştır. Ayrıca destek eğitim odasında eğitim gören çocukların bu uygulamalara istekli yaklaştığı ve severek katıldığı da görüşler sonucunda elde edilmiştir. Öpengin, (2018) destek eğitim uygulamalarının öğrencinin liderlik özelliklerine katkı sağladığını ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerini olumlu etkilediğini ortaya koymuş ve genel eğitim sınıflarında eğitimlerine devam ederken arkadaşlıklarını da iyi şekilde devam ettirdiklerini belirtmiştir. Nar, (2017) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim odalarındaki eğitimlerine ilişkin görüş

aldığı çalışmada öğretmenler; öğrencilerin büyük bölümünün memnun, eğlenerek ve başarıyı artırarak eğitime katıldıklarını ifade etmişlerdir. Gelişimin daha da artarak devam etmesi için destek odalarının fiziksel yönden donanımı artırılmış olmasını, çocuklarla bu alandaki uzmanların da ilgilenmesini önermişlerdir.

5.1.4. Destek Eğitim Odalarında Eğitim Alan Öğrencilerin Velilerinin Bu Duruma Bakış Açıları

Destek eğitime ilişkin velilerin bu odaya karşı tutumları ele alındığında, destek eğitimden faydalanan öğrenci velilerinin büyük çoğunluğunun durumdan memnun oldukları öğretmen görüşleriyle ortaya konmuştur. Velilerin büyük bir kısmının çocuklarının bu odada birebir eğitim almalarını desteklediği görülmüştür.

Araştırma bulguları ve alan yazın karşılaştırıldığında velilerin çoğunluğunun destek eğitim odasında verilen eğitime sıcak baktığı, çocuklarının birebir eğitim almalarından memnuniyet duyduğu konusunda bulgular ve alan yazın birbirini destekler niteliktedir. Tortop ve Dinçer, (2016) özel yetenekli öğrencilere verilen destek eğitime ilişkin yapmış oldukları araştırmada destek eğitimini alan öğrenci velilerinin bu duruma sıcak baktıklarını belirtmişlerdir. Yine Öpengin, (2018) üstün yetenekli öğrencilerin destek eğitim odalarındaki eğitimlerine yönelik velilerin görüşlerini aldığı çalışmada veliler, çocuklarının destek eğitim odalarındaki eğitime istekli olarak katıldıklarını ve derslerin farklı olup katkı sağladığını vurgulayarak destek eğitiminden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ünay, (2012) çalışmada destek eğitim uygulamalarına katılan öğrenci velilerinin destek eğitime yönelik görüşlerini almış ve görüşmelerde velilerin çoğu, çocuklarının bazı derslerle ilgili destek eğitim odalarında eğitim almasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Veliler; destek eğitim odasında verilen eğitimlerin diğer derslerle ilgili de yapılması, bu odada verilen eğitim sürelerinin artırılması gibi beklentilerde bulunmuşlardır. Bazı veliler de yapılan uygulamaları yeterli gördüklerini dile getirmişlerdir. Yalnızca velilerden bir tanesi çocuğunun bu odada eğitime devam etmesini istemediğini ifade eder şekilde görüş bildirmiştir.

5.1.5. Destek Eğitim Odalarındaki Eğitimin Kalitesini Artırmak İçin Öneriler

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler, destek eğitim odasında sunulan eğitimin verimini artırmak için; bu eğitim odalarında öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak materyallerin bulunması, bu eğitimin sürelerinin yeterli olmadığı ve ders sürelerinin artırılması gerektiği, destek odasındaki eğitime katılan bu özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için sadece bu amaçla kullanılmak üzere ayrı bir destek eğitim odasının oluşturulması gerekliliği, bu odada verilen eğitimin başarılı ve kalıcı olabilmesi için aile ile iş birliğinin olması gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %55'i lisans eğitimlerinin genel eğitim verdiğini ve destek eğitim konusunda yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Bu konuda da sınıf öğretmenleri destek eğitimde görevli olacak öğretmenlerin daha fazla bilgiye sahip olması gerektiği ve bunun için de hizmet içi çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı gibi önerilerde bulunmuşlardır. Alan yazın ve araştırma bulguları karşılaştırıldığında önerilerin diğer araştırmalarla örtüştüğü ve bunun yanında farklı önerilerin de sunulduğu görülmüştür.

Nar ve Tortop, (2017) da yaptıkları çalışmada öğretmen görüşlerini alarak destek eğitimine ilişkin verilen hizmet içi eğitimlerin yetersiz kaldığına dikkat çekmişler ve bu eğitimin destek eğitim sürecinin farklılaştırılması konusunda katkı sağlaması gerektiğine değinmişlerdir. Farklı olarak Espin ve Deno, (1998) araştırmalarında BEP planlarının destek eğitim odalarındaki uzun ve kısa dönem hedeflerinin yazılmasında fayda sağlayacağı sonucuna ulaşmışlardır. Tozak, Karasu ve Girgin, (2018) yaptıkları çalışmada öğrenci ihtiyacından yola çıkılarak destek eğitimindeki öğretim uygulamalarının çeşitlendirilmesi ve eğitimin tekrarlanması fayda sağladığını ortaya koymuşlardır.

Ünay, (2012) bireysel destek eğitiminin kaynaştırma uygulamasına dahil edilen öğrencinin gelişimine etkisini araştırdığı çalışmasında, destek eğitim odasında birçok duyu organına hitap edecek olan eğitim teknolojilerinin kullanılması gerektiğine dikkat çekerek bunun öğrencinin öz yeterliliğini artıracaklarını ileri sürmüştür. Gürgür, Kış ve Akçamete, (2012) özel eğitim öğretmen adaylarıyla bireysel destek eğitim konusunda yaptığı görüşmelerde katılımcıların bazıları, sınıf öğretmenlerinin özel

eğitim üretmenleri ile işbirliği yaparak çalışmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir. Aday retmenlerden biri ise sınıf retmenlerinin kendilerini özel eğitimle ilgili geliştirerek bilgilerini artırmalarını beklemiştir. Yine katılımcılar ailelerin sürece etkin bir Şekilde katılmaları gerektiğini ve kendileriyle yani eğitimi veren retmenlerle işbirliği yapmalarını beklediklerini dile getirmişlerdir. Araştırma bulguları ve alan yazın, işbirliğinin destek eğitim süreci içindeki önemi konusunda birbirini desteklemektedir.

5.2. Sonuç

Araştırmada destek eğitim odalarında görevli sınıf retmenlerinin destek eğitim odaları hakkında görüşleri ele alınmiş ve bu görüşlerden elde edilen verilere göre sınıf retmenlerinin destek eğitim konusunda olumlu ve olumsuz fikirlerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Sınıf retmenleri destek eğitim odalarının açılmasının, destek eğitim odalarında eğitim görecek ve görmekte olan özel eğitime tabi tutulan öğrenciler ve bu özel eğitime tabi tutulan öğrencilerin velileri açısından büyük bir önem arz ettiği görüşünde hem fikir olmuşlardır.

Sınıf retmenlerinin birçoğunun lisans eğitimlerinde destek eğitim odaları ve bu odalarda işlenen konu ve müfredatla ilgili yeterli bilgiyi edinemedikleri yöneltilen görüşme formundaki sorulara verilen cevaplarda açıkça ifade edilmiştir. Sınıf retmenlerinin bir kısmı destek eğitim odalarında özel eğitime tabi tutulan öğrencilere ders vermeden önce bu bilgi, birikim ve tecrübe eksikliğini n çalışma yapıp gidermeye çalışmaktadır. Araştırmaya katılan retmenlerin az bir kısmı ise mezunu oldukları lisans programlarında, destek eğitim odaları hakkında bilgi sahibi olduklarını ve destek eğitim odalarında eğitim görmekte olan öğrencilere gerekli materyaller eşliğinde fayda sağladıklarını düşünmektedir.

Destek eğitim uygulamalarında görevli olan ve araştırmaya katılan sınıf retmenlerinin tamamı, destek eğitim odasında çalışmanın vermiş olduğu kazanımlardan oldukça memnun olduğunu dile getirmiştir. Sınıf retmenleri; destek eğitim odalarında çalışmanın kendilerine mutluluk verdiğini, özel gereksinimli öğrencileri daha yakından tanıma fırsatlarının doğduğunu, özel eğitim alanında

ilerleme kaydettiklerini, düzeye inerek öğretim yapma yeterliliğinin arttığını, farklı öğrenme düzeyine sahip öğrencilere karşı olumlu bir bakış açısı geliştirdiklerini ve her öğrenci öğrenebilir bilincinin oluştuğunu görüşme formundaki sorulara verilen cevaplarla ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, destek eğitim odalarında eğitim gören öğrenciye bu eğitimlerin birçok kazanımları olduğu görüşünde birleşmişlerdir. Sınıf öğretmenleri bu görüşlerde; öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade eder duruma geldiklerini, sosyal ihtiyaçlarını karşılama noktasında ilerleme gösterdiklerini, öğrencilerin bu eğitimlerle kendilerini değerli hissettiklerini, birebir ilgiden dolayı mutlu olduklarını ortaya koymuşlardır. Bunun yanında katılımcı öğretmenler; öğrencilerin eğitsel anlamda gelişimlerinden dolayı iyi hissettiklerini, arkadaşları ile iletişimlerinin olumlu yönde geliştiğini, akademik anlamda gelişim gösterdiklerini ve öğrencilerin özgüvenlerinde olumlu değişimler olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinden görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük bir bölümü, destek eğitim odalarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere uygun olarak tasarlanmadığı görüşündedir. Öğretmenlerin okulda destek eğitim için özel bir oda bulunmadığını, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için destek eğitim odalarında gerekli eğitimlerin uygulanmasına yönelik materyal eksikliğini olduğunu, engeli olan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığını vurgulamış oldukları görülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen verilere göre, destek eğitim uygulamalarında eğitim alan öğrencilerin genel olarak bu odaya karşı tutumları olumlu olmuştur. Öğretmenler; öğrencilerin derslere keyif alarak geldiklerini, öğrendikleri ve başarıyı tattıkları zaman mutlu olduklarını, birebir ilgiden dolayı iyi hissettiklerini, destek eğitim odaları öğrenciye hitap edecek şekilde ayarlandığında daha olumlu yaklaştıklarını ortaya koymuşlardır.

Araştırmada destek eğitim odalarında eğitim alan öğrenci velilerinin destek eğitim odasına bakış açıları da ele alınmıştır. Bu konuda öğretmenlerin çoğunluğu velilerin çocuklarının destek eğitim almalarından memnun olduklarını, çocuklarının eğitsel anlamda ilerleyeceğini düşünmelerinden dolayı destek eğitim odasında eğitim

görmelerine istekli yaklaştıklarını ifade etmiştir. Görüşlere göre veliler, sınıf öğretmenlerinin çocukları ile birebir ilgilendiğini gördükleri için bu destek eğitim odasına olumlu tutum geliştirmişlerdir. Bunun yanısıra elde edilen bulgulara göre destek eğitim odalarına çocuklarını gönderen velilerin, sınıf öğretmenleri ile olan iletişimlerini düzenli olarak gerçekleştirmeleri çocuğun başarısına olumlu etkiler sağlamaktadır.

Araştırmada destek eğitim odalarındaki eğitim kalitesini arttırmak için sınıf öğretmenlerinin önerileri belirlenmiştir. Bunun sonucunda;

- Destek eğitim odalarında verilen ders sürelerinin artırılması
- Ailenin sürece daha aktif katılması ve eğitimin evde desteklenmesi
- Destek eğitim odasının farklı ortamlarla desteklenmesi
- Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun materyaller

bulundurulması

- Öğrencilerin ilgisini çekecek araç ve gereçlerin temin edilmesi
- Aile ile iş birliği sağlanıp, destek eğitimin verimliliğinin desteklenmesi
- Öğretmenlere destek eğitim odası alanında hizmet içi eğitimler verilmesi
- Destek eğitim odasının okulda başka bir amaçla kullanılmayan, sadece bu amaç için tasarlanmış olması

gibi önerilere ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Kaynaştırma uygulamasına dahil edilen öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarını giderecek nitelikte ayrı bir destek eğitim odasının açılması sağlanmalıdır.
- Destek eğitimin yapıldığı odalar, materyal yönünden bu odada eğitim alan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılar durumda olmalıdır. Eksik ve yetersiz görülen materyal ve araç gereçler öğrencilerin yetersizliklerine uygun olarak temin edilmelidir.

- Destek eğitime tabi tutulmayan yetersizliği bulunmayan çocukların, bu odada eğitim alan öğrencilere karşı bakış açılarının olumlu olmasını sağlamak için bir eğitim verilebilir. Bu sayede öğrenci kendini dışlanmış olarak algılamayacak ve eğitim sürecinde, sosyal ilişkilerinde daha aktif olacaktır.
- Sınıf öğretmenlerinin üniversitede almış oldukları özel eğitim derslerinin kapsamı artırılarak destek eğitim uygulamaları ile ilgili konulara daha çok yer verilmesi sağlanabilir.
- Hem sınıf öğretmenlerine hem branş öğretmenlerine hizmet içi eğitimler düzenlenerek öğretmenlerin destek eğitim konusunda bilgi eksikliklerini gidermeleri sağlanabilir.
- Destek eğitim odalarında eğitim veren öğretmenler belli nitelikler ölçüsünde seçilebilir.
- Kaynaştırma uygulamasına dahil edilen ve destek eğitim alan öğrenci velilerinin destek eğitim konusunda tutumlarının olumlu olmasını sağlayacak eğitimler verilebilir.
- Genel eğitim sınıfında eğitim veren sınıf öğretmeni, kaynaştırma öğrencisinin performansını destek eğitim öğretmeniyle paylaşarak iş birliği içinde eğitim sürecini sürdürürlerse destek eğitimden daha fazla verim alınabilir.
- Destek eğitim alan kaynaştırma öğrencilerinin tanınması konusunda da sınıf öğretmenleri ile RAM işbirliği yaparak sürecin daha doğru ilerlemesi sağlanabilir.

Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Okullarda uygulanan destek eğitimlerin verimliliğini araştırmak için ve karşılaşılan sorunlara ilişkin öğrencilerle birebir çalışılarak eylem araştırması şeklinde bir araştırma gerçekleştirilebilir.
- Sınıf öğretmenleri dışındaki destek eğitim odalarında görevli diğer öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin bu oda hakkındaki görüşleri incelenebilir.

➤ Hem destek eğitim veren öğretmene, hem de destek eğitim alan öğrenciye yönelik destek eğitimle genel eğitim sınıflarındaki eğitimin aynı gün içerisinde sürdürülmesinin süreci nasıl etkilediği konusu incelenebilir.

➤ Destek eğitim verilen odalarda farklı öğretim stratejilerinin uygulandığı bir eğitim ortamı düzenlenerek destek eğitim alan öğrencideki değişimlerin araştırılması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Afat, N. (2017). Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekli Bireylerin Eğitiminde Destek Eğitim Odalarının İncelenmesi. *Social Science Studies*, 5(9), 294-303.
- Akay, E. (2011). *Kaynaştırma Ortamındaki İşitme Engelli İlköğretim Öğrencilerine Sunulan Destek Eğitim Odası Sürecinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akay, E., Uzuner, Y. ve Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki İşitme Engelli Öğrencilerle Gerçekleştirilen Destek Eğitim Odası Uygulamasındaki Sorunlar ve Çözüm Gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2 (2).
- Ataman, A. (2003). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş* (1. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2009). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş* (8. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35-45.
- Batu, S. ve Topsakal, M. (2003). Özel Eğitim Danışmanlığı Süreci ve Bir Danışmanlık Örneği, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 19-29.
- Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Batu, S. (2005). Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri. (Editör: Süleyman Eripek), *Özel Eğitim*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, 15-28.
- Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2007). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Baykoç Dönmez, N. (2010). *Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Black, R. S. and Morris, C. C. (1974). *The Resource Room: A Pratical Approach to Providing Instruction for Mildly Handicapped Children*. Colombia: South Carolina Department of Education.

- Brantlinger, E. (1997). Using Ideology: Cases of Nonrecognition of The Politics of Research and Practice in Special Education. *Review of Educational Research*, 67(4), 425–459.
- Can, N. (2004). İlköğretim Öğretmenlerinin Denetimi ve Sorunları, *Milli Eğitim Dergisi*, 161, 112-122.
- Chopra, R. (2008). Factors Influencing Elementary School Teachers' Attitude Towards Inclusive Education. *British Educational Research Association Annual Conference*.
- Cook, L. and Friend, M. (1991). Collaboration in Special Education, *Preventing School Failure*, 35(2), 24 – 27.
- Çavkaytar, A. (2005). *Özel Gereksinimi Olan Çocuklara Öz Bakım Ve Ev İçi Becerilerinin Öğretimi*, Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Çulha, S. (2010). *Zihinsel Yetersizliği Olan İlköğretim Kaynaştırma Öğrencilerine Yabancı Dil Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Sunulan Bireysel Destek Eğitimin Etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Erden, M. Ve Akman, Y. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erden, M. Ve Akman, Y. (1995). *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: Arkadaş Yayınları.
- Eripek, S. (2005). Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim. (Editör: Süleyman Eripek). *Özel Eğitim*. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1-14.
- Espin, C. and Deno, S. L. (1998). Individualized Education Programs in Resorce and Inclusive Settings: How 'Individualized' are They?. *The Journal Of Special Education*, 32, 164-175.
- Girgin, C. (2006). İşitme Engelli Çocukların Konuşma Edinimi Eğitiminde Dinleme Becerilerinin Önemi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(1), 15-28.

- Glomb, N. K. and Morgan, D. P. (1991). Resource Room Teachers' Use of Strategies That Promote The Success of Handicapped Students in Regular Classrooms. *The Journal of Special Education*, 25(2), 221-235.
- Gürgür, H. (2005). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği ile Öğretim Yaklaşımının İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gürgür, H. (2008). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği ile Öğretim Yaklaşımının İncelenmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Gürgür, H., Kış, A. ve Akçamete, G. (2012). Kaynaştırma Öğrencilerine Sunulan Bireysel Destek Hizmetlere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3). 689-701.
- Gürsel, O. (2008). Özel Eğitimde Değerlendirme. (Editör: İbrahim H. Diken). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Pegem Akademi Yayıncılık, 31-57
- Güven, B. ve Sözer, M. A. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretimin Bireyselleştirmesine İlişkin Görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 89-99.
- Gelzheiser, L. M. and Meyers, J. (1991). Reading Instruction by Classroom, Remedial, and Resource Room Teachers. *Journal of Special Education*, 24(4), 512.
- Howard-Rose, D. and Rose, C. (1994). Students Adaptation to Task Environments in Resource Room and Regular Class Settings. *The Journal Of Special Education*, 28 (1), 3-26.
- Idol, L. (2006). Toward Inclusion of Special Education Students in General Education. *Remedial & Special Education*, 27(2), 77-94.
- Jenkins, J. R. and Mayhall, W. F. (1973). Describing Resource Teacher Programs. *Exceptional Children*, 40(1), 35-38.

- Kargın, T. ve Akçamete, G. (1992). Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, İşitme Yetersizliğine Sahip Olanlar ve Okuma. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 151-159.
- Kargın, T. (2004). Baş Makale: Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kargın, T. (2007). Baş Makale: Eğitsel Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Süreci, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 1-13.
- Kargın, T. (2013). BEP Hazırlama ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi, (Editör: İbrahim. H. Diken). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrencileri ve Özel Eğitim*. Pegem Akademi Yayıncılık, 61-87.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim, (Editör: Süleyman Eripek). *Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1-13.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri, (Editör: Süleyman Eripek). *Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 17-22.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2004). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Küçükahmet, L. (1995). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Lewis, R. B. And Doorlag, H. D. (1999). *Teaching Special Education Students in General Education Classrooms*. New York: Merril, Prentice Hall.
- Lindsay, G. (2007). Educational Psychology And The Effectiveness Of Inclusive Education/Mainstreaming. *British Journal Of Educational Psychology*, 77(1), 1-24.
- McCulloch, A. C. (2010). *How Stakeholders Perceive Gifted Education: A Study of Beliefs Held by Stakeholders in Elementary Gifted Education Programs*. Doctoral dissertation. Capella University.
- McNamara, B. E. (1989). *The Resource Room: A Guide for Special Educators*. SUNY Press.

- MEB, (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete, 26184, 31 Mayıs 2006.
- MEB, (2010). Evde Ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi. Tebliğler Dergisi, 2629, 3 Şubat 2010.
- MEB, (2012). Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete, 28296, 18 Mayıs 2012.
- MEB, (2015). Bilim Ve Sanat Merkezleri Yönergesi. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_08/27014859_bilsemynerge.pdf, Erişim Tarihi:12.12.2017
- MEB, (2016). Destek Eğitim Odası. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_08/03045051_destek_egitim_odasi_kilavuz.pdf, Erişim Tarihi: 13.05.2018.
- MEB, (2017). Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları Genelgesi. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/21112929_kaynastirma_genel_ge.pdf, Erişim Tarihi: 15.05.2018
- MEB, (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete, 30471, 7 Temmuz 2018.
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2013). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Kaynaştırma Eğitimi*. Ankara: MEB.
- Meisels, J. S. (1977). First Steps in Mainstreaming: Some Questions and Answers, *Young Children*. 33(1), 4-13.
- Nal, A. ve Tüzün, I. (2011). *Türkiye’de Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitimin Durumu*. İstanbul: Mega Basım.
- Nar, B. (2017). *Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulaması: Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri Ve Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Nar, B. ve Tortop, H. S. (2017). Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulaması: Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri ve Görüşleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(1), 1-24.
- Olmstead, J. E. (1995). Consideration for Student Placement in Itinerant Programs. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 89(2), 102-105.
- Öpengin, E. (2018). *İlkokul Düzeyindeki Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odasının Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar Ve Sorunlara Yönelik Çözüm Müdahaleleri*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu. (2007). T.C. Resmi Gazete, 26434, 14 Şubat 2007.
- Özyürek, M. (2004). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Temelleri ve Geliştirilmesi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özyürek, M. (2009). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı; Geliştirme Ve Temelleri* (5.Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Pemik, K. (2017). *Özel Yetenekli Öğrencilere Destek Odasında Verilen Eğitime İlişkin Okul Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sadler, F. H. (2003). The Itinerant Special Education Teacher in the Early Childhood Classroom. *Teaching Exceptional Children*, 35.(3), 8-15.
- Salend, S. J. (1998). *Effective mainstreaming. Creating inclusive classrooms*. New Jersey: Merrill.
- Stinson, M. S. and Kluwin, T. N. (2003). Educational Consequences of Alternative School Placements, (Editor: M. Marschark). *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language and Education*. New York: Oxford University Press, 52-64.
- Sullivan, P. D. and McDaniel, E. A. (1983). Pupil Attendance in Resource Rooms As One Measure of Time On Task Variable. *Journal of Learning Disabilities*, 16(7), 398-399.

- Şafak, P. (2005). *Birlikte Eğitim Ortamındaki Görme Yetersizliğinden Etkilenmiş Öğrencilere Gezici Öğretmenlik Düzenlemesine Göre Verilen Destek Hizmetin Etkiliği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tortop, H. S. ve Dinçer, S. (2016). Destek Eğitim Odalarında Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 11-28.
- Tozak, E., Karasu, H. P. ve Girgin, Ü. (2018). Kaynaştırma Ortamındaki İşitme Kayıplı Bir Öğrencinin İlk okuma Becerilerine Yönelik Destek Eğitim Sürecinin İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(2).
- Ünal, H. (2008). *Birlikte Eğitim Ortamındaki Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilere Destek Eğitim Odasında Verilen Destek Eğitimin Etkiliği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünay, E. (2012). *Bireysel Destek Eğitiminin Kaynaştırma Öğrencilerinin Matematik Başarıları ve Özyeterlilik Alguları Üzerindeki Etkiliği*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Watson, S. (2016). *Introduction to Special Education Resource Rooms*. <https://www.thoughtco.com/special-education-resource-room-3110962>, Erişim Tarihi: 18.06.2018.
- Whittaker, C. R. and Taylor, L. S. (1995). Do Resource Room Teachers Have Sufficient Planning Time?. *Journal of Educational & Psychological Consultation*, 6(3), 247.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER**Ek:1. Görüşme Formu****Kişisel Bilgiler**

1. Cinsiyetiniz
1.Kadın () 2.Erkek ()
2. Mesleki kıdeminiz kaç yıldır?
3. Öğrenim durumunuz nedir?
4. Görev yaptığınız okulunuzun adı nedir?

Görüşme Soruları

1. Branşınızın destek eğitim konusundaki önemi göz önünde bulundurulduğunda aldığınız lisans eğitiminin bu konuya yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Destek eğitim odası hakkında ne ölçüde bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?
3. Okulunuzun şartlarını düşündüğünüzde, oluşturulan destek eğitim odaları özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılıyor?

4. **Özel gereksinimli öğrencilerin tanılama sürecinin güvenilirliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?**

5. **Destek eğitim alan öğrenciler sosyal ve eğitsel anlamda nasıl bir gelişim gösteriyor?**

6. **Destek eğitim alan öğrencilerin devamsızlık durumları bu eğitim sürecini nasıl etkiliyor?**

7. **Destek eğitim alan öğrencilerin bu odaya karşı tutumları nasıldır?**

8. **Kaynaştırma öğrencileri arasından destek eğitim odasına alınan öğrenciler diğer arkadaşları tarafından nasıl algılanıyor?**

9. Destek eğitim alan öğrenci velilerinin bu duruma bakış açısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

10. Aile ile işbirliğinin önemini göz önünde bulundurduğumuzda destek eğitim alan öğrenci velilerinin desteğinin bu sürece katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

11. Destek eğitim odasında çalışmak size ne gibi kazanımlar sağladı? (Özel eğitim yeterliliği, duyuşsal vb.)

12. Destek eğitim odasındaki eğitimin kalitesini artırmak için ne gibi önerilerde bulunursunuz?

Ek: 2. Araştırma İzin Belgesi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 48178250-300-E.74930
Konu : Araştırma İzni (Raziye FİLİK)

29/12/2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 11/12/2017 tarihli ve 71052239-300-E.70370 sayılı yazımız.

Enstitünüz Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Raziye FİLİK'in "Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi" adlı tezi kapsamında araştırma yapma isteği ile ilgili Ağrı Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 21.12.2017 tarih ve E.22114961 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof.Dr. Tahir YÜKSEK
Rektör Yardımcısı

Ek: Resmi Yazı ve Eki (2 Sayfa)

1-

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.22114961
Konu: Araştırma İzni.
(Raziye FİLİK)

21.12.2017

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

KONYA

İlgi : a)Necmettin Erbakan Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının,13.12.2017 tarihli ve E.17526 sayılı yazısı.
b)Valilik makamından alınan 20.12.2017 tarih ve 100-E.21966602 sayılı onay.

Üniversitenizin, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Raziye FİLİK'in, "Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu tezi ile ilgili çalışmasını, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışması sonunda hazırladığı bilgilerin bir nüshasını basılı veya dijital ortamda hazırlayarak müdürlüğümüze vermek koşulu ile İlimiz dahilinde bulunan okullarda uygulamasının uygun olduğu ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim

Yakup TURAN
Millî Eğitim Müdürü

Eki : İlgi (b) Onay.

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNIYDIR

22.12.2017
2017

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
http://agri.meb.gov.tr
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 31b8-6e9c-3f36-a607-7d5f kodu ile teyit edilebilir.

2-

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.21966602
Konu: Araştırma İzni.

20/12/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Necmettin Erbakan Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.12.2017 tarihli ve E.17526 sayılı yazısı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Raziye FİLİK'in, **"Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi"** konulu tezi ile ilgili çalışmasını İlimiz dahilinde bulunan okullarda uygulaması ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Raziye FİLİK'in, **"Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi"** konulu tezi ile ilgili çalışmasını, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışması sonunda hazırlanmış olduğu bilgilerin bir nüshasını basılı veya dijital ortamda hazırlayarak müdürlüğümüze vermek koşulu ile İlimiz dahilinde bulunan okullarda uygulaması, Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Yakup TURAN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
20/12/2017

Onur KÖKÇÜ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri.

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0 472) 280 94 37
Faks: (0 472) 280 94 50 Atatürk Biv.

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5163-e9da-37a5-97d3-cae8 kodu ile teyit edilebilir.

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Raziye FİLİK	İmza:		
Doğum Yeri:	Konya / Meram			
Doğum Tarihi:	19.04.1990			
Medeni Durumu:	Bekar			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	100. Yıl Mahallesi Ahmet Haşhaş İ.Ö.O.		Konya	1996-2001
Ortaöğretim	Atatürk İ.Ö.O.		Konya	2001-2004
Lise	Muhittin Güzelkılınç (Yabancı Dil Ağırlıklı) Lisesi		Konya	2004-2008
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	Konya	2009-2013
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sınıf Eğitimi	Konya	2013-2019
İş Deneyimi:	2015-2019 Ağrı Patnos Özdemir İlkokulu Sınıf Öğretmeni			
	2019- İstanbul Bağcılar Cumhuriyet İlkokulu Sınıf Öğretmeni			
Adres	raziyefilik@msn.com			